

JAN KILLAR

RYBRCOL NA KRKONOŠSKÝCH HORÁCH

Aneb: Zaklený a vysvobozený princ.

Staročeská smyšlenka

1.

[Rudolf, Rybrcol]

Jednou přijdou dva čarodějníci k sedláku, kterýž se svou ženou nuzně sice, ale poctivě a ve svornosti živ byl, žádajíce ho o nocleh. Sedlák, jsa muž služebný a zvlášť k pocestným velmi ochotný, mile je přijal a podle své skrovnosti uctil. A když povečeřeli, uvedl je na ponebí, aby sobě odpočinuli, neb v své malé světnici, kdež nemocná žena jeho ležela, pohodlného místa pro ně neměl. O půlnoci sedlka slehla a měla zdravé pachole. Sedlák, nevěda koho spěšně za kmotra vzíti, a ženou se o to radil. „Nestarej se mnoho o kmotry,“ odpoví ona, „ti dva pocestní muži, co u nás na hůře leží, zdajíť mi se poctiví lidé býti. Jdi a popros jich, jistěť vím, že neodřeknou a nám tu křesťanskou lásku prokáží.“ Sedlák nemeškaje běží na ponebí a že již svítalo, vzbudí pocestné a poví jim, co se mu v noci přihodilo. Čarodějníci slíbili, že tu duchovní službu rádi děťátku jeho prokáží, a také v určitou hodinu přišli. Když se ale ode křtu navrátili, řekli sedlákově: „Milý kmotře! My jsme chudí lidé a nemámeť žádných peněz; však ale přece k tomu zřízení jsme, abychom po světě chodíce lidem dobře činili. A poněvadžs ty nám tu čest prokázal a nás požádal, abychom se tvému synu za kmotry postavili, chcemeť i my štědře to odplatiti.“ A pověděvše to oblíželi se po světnici a velikou truhlu zhlédli. I dí jeden z nich: „Abych vám, kmotře a kmotra, nějaké památky po sobě nechal a vás na místě syna vašeho, jehož jsem na rukou držel, nějak obdařil, vyberte jedno z dvého: buď aby ta truhla plná peněz anebo plná obilí byla. Zvolíte-li obilí, buďte jisti, že vám ho nikdy neubude, a byť byste ho každý den i deset korců odprodali, truhla bude jen přece vždycky plná.“ Sedlka, slyšíc to, ochotně zdvihne se na posteli a praví: „Mohu-li také já do toho slovo promluvíti, tehdy, milý muži, raději zvol obilí. Vždyť víš, že jsou peníze kulaté, a kdyby se

nám rozkoulely, koncem mohlit' bychom nic neměti. Poslechni jen mne a věř, že nám dobře bude.“

Sedlák byl s tím spokojen a vedle rady své ženy žádal kmotra za obilí. Každý den odměřil pět a potom i více korců obilí, uvedl je na hodné peníze a v krátkém času byl z něho muž tak možný, že se mu v celé vsi žádný vrovhati nemohl.

Druhý pak kmotr praví k nim: „I jáť se musím odměniti za tu čest, kterouž jste mi učinili. Když se synu vašemu dobře povede, myslímť, že rovně takovou radost míti budete, jakoť by se vás to samých týkalo. Protož pravím vám, že syn váš časem dcery velmi bohatého kupce, kteráž se právě tu chvíli narodila, manželem bude. Aby pak jim žádný v tom překážky neučinil, o toť já se svým uměním postarám. A po těch slovích pocestní čarodějníci, rozžehnavše se s těmi dobrými lidmi a poděkovavše jim za nocleh, odešli.

Hned potom některé sedlky přišly šestinedělku navštívit; a když se jí vyptávaly, jaké by kmotry byla měla, ta dobrá žena, nic před nimi netajíc, pověděla i také to nezamlčela, jak hojně a štědře od nich obdarována jest. Ženy, slyšice to, nejen vypravovaly mezi ostatními, což byly slyšely, nýbrž ještě mnohem více přidaly řkouce: „Hle, ti nuzáci! Jaké to štěstí mají! Vždyť jim ti pocestní kmotři takovou truhlu s obilím nadělili, že jim z ní nikdy ani zrna neubude, a byť by ho každý den třebaš padesáte korců odebrali a prodali. A vidíte, také prý jim i to slíbili, že někdy to jejich pachole dceru velmi bohatého kupce za manželku míti bude.“

Ta podivná příhoda v krátkém času nejen v okolních místech, ale i v cizích a dalekých krajinách se roznesla, neboť ženy všudy, kamž přišly, a kdož do vesnice jejich přišel, každému ji vypravovaly; takže naposledy i k uším toho bohatého kupce, jehož dceru ten sedlský synek za manželku míti měl, se dostala. Nevím, jakým nadchnutím tomu kupci připadlo, nebylo-li by možné, že by snad ten sedlský pacholík jeho zetěm býti měl? On krom jedině dcerušky neměl žádných dětí; a protož počal velmi teskliti. „Což?“ pravil jednou k sobě, „svou jedinou dceru, pro kterouž jsem to bohatství nashromáždil, sprostému sedlákovi za ženu dáti mám? Jakým by to právem bylo? A proč medle měl bych to dopustiti? Ne, ne, to se nestane, jak dlouho všechny hory a pahrbkové na svém místě státi ostanou. Já ho zahubím, a byť mne to nevím co státi mělo.“ Tak pověděv hned se na cestu vydal, aby tím spíše svůj oumysl vykonal. A poněvadž o těch šťastných manželích ještě všudy pověst šla, brzo a snadno té vsi, kdež bydleli, se doptal.

Byli právě doma, když do vsi přijel, a doptav se jich, šel hned k nim a těmito slovy promluvil: „Jsem pocestné kníže a nerad bych dnes dále jel. O vás slyším, že jste poctiví lidé; a protož u vás noclehovati chci.“ Sedlák a žena jeho měli nad tím velikou radost, že tak vzácný pán takovou čest jim prokázati chce, a kdež mohli co, snesli, aby toho slavného hostě uctili. Při večeři mluvili o rozličných věcech, až se kupci - vidělo, že se jich také otázati mohl: měli-li by jaké dítky? „Ach, milostivý pane,“ řekla sedlka, „my máme jen jedině pachole a jsme přešťastni skrze ně. Tuhle na kolíbce leží a jest mu teprv devět neděl. Však až mu bude tisíc neděl, potom sobě jinde štěstí pohledá.“

„A co myslíte z něho míti?“ ptal se kupec. „Račte nejmilostivěji odpustiti,“ odpověděl sedlák, „na tu otázku těžko jest odpověditi; však co vím, povím. Ten můj synek má někdy dceru bohatého kupce míti. Tuť sobě kolikrát myslím, že by nebylo slušné, aby jen sedlákem zůstal. Ale nevím, co z něho udělat.“ „Aj, bloude,“ řekla mu žena, „dej ho učiti kupectví. Pan Kantaron v městě, co u něho koření a šmolku беру, rád ho do učení vezme; a myslím, abychom mu slíbili, že mu vždy někdy drobet hráchu a čočky a někdy i měřici mouky pošleme.“ „Já jsem spokojen, ženo,“ odpověděl sedlák. „Až se vyučí, může jíti do světa a svou nevěstu si pohledat.“

„To by nebylo dobře,“ pravil kupec; „chcete-li z něho dokonalého člověka míti, dejte ho nejprv do škol na několik let, a jste-li s tím spokojeni, já ho do města s sebou vezmu a sám na své outraty dám ho chovati a všemu učiti. Ujišťuji vás, že tudy svého cíle dojde a že vy z něho někdy veliké potěšení míti budete.“

Sedlák i sedlka byli tomu velmi vděčni a nevěděli, jak mu za tu velikou milost dosti děkovati mají. I slíbiliť, že mu milerádi syna svého pošlou, jak jen drobet běhati a žvatlati uměti bude. „A k čemu by bylo,“ pravil kupec, „abyste to na dlouhé časy protáhli? Vždyt já mám dosti čeládky doma; dám ho komornici na hlídání, kteráž mé kněžně posluhuje, a takt' bude jako moji princové chován. Chcete-li mi ho tedy dáti, zejtra s vozem pro něj přijedu.“

Sedlák, maličko uváživ, že to nejlepší příležitost bude, kdež by ze syna jeho něco hodného býti mohlo, byl spokojen a domnělému knížeti slovo dal. Druhý den ráno, když kupec do vozu sedl, sedlák mu svého synáčka přinesl a spolu s ženou žádal pokorně, aby dítě jeho nejmilostivěji na starosti měl. Kupec všecko slíbil a rozžehnav se s nimi, kázal vozkovi, aby zpátkem domů jel. Na cestě, když byli do městečka přijeli, dal na to pacholátka truhličku

dělati a přicházejí k mostu vložil je do ní a oblepiv voskem všechny štěrby, truhličku s dítětem po vodě pustil.

I ploula ta truhlička přímo k jednomu mlejnu; silný proud vehnal ji pod kola, a tu' hned se složení zastavilo. Mlynář nevěda, čím to jest, vyběhnou ven spatří pod kolem zabeďněnou truhličku, kterouž když vytáhl a odbednil, nemálo se ulekl; však vtom zase zradoval se velmi, když krásné a čerstvé pacholátko uzřel. „Aj, aj!“ zvolal, „jakt' to spanilé dítě! Já tě víc z rukou nedám. Poněvadž mi má žena žádných dětí nepřinesla, tedyť já jí jedno přinesu.“ A vzav nemluvnátko do rukou, s velikou radostí k ženě běžel. I žena jeho zradovala se nad tím dět'átkem a žádala muže, aby je za své vlastní přijali a vychovali. Dali mu jméno Rudolf a od té chvíle si umínili, že ho mlynářskému řemeslu učiti budou, aby mlejn po smrti jejich jinému do rukou nepřišel. Jedva Rudolf dvacátého roku dosáhl, mlynář učinil ho stárkem a že byl vždycky věrný, ochotný a služebný, se vším v mlejně na něho spolehl.

Za ten celý čas byl kupec beze vsí starosti, nemysle jináč, nežli že to sedlské pachole skutečně utopil; a zatím hleděl všemožně, aby se dcera jeho všemu umění a jazykům cizím vyučila a tudy u každého, zvlášt' ale u některého zemana lásku sobě získati mohla; neboť vždy po vyšším stavu toužil a hotov byl tisíce dáti, aby ho na rytířstvo pasovali. Však právě tím časem, když toho na králi uprositi chtěl, došla ho nemilá zpráva, že ten sedlský synek, jemuž se dcera jeho za manželku dostati má, posavad naživě jest a za stárka v mlejně dělá.

I rozhněval se velmi, že by tím oumysl jeho zmařen býti mohl, a řekl těm, kteříž mu tu zprávu přinesli: „Jak by mohlo býti? Vždyť já to vím nejlépe, že v prvním roce umřel. Vyt' snad blázný ze mne míti chcete?“ „A přece jest to pravda,“ odpověděli oni. „Mlynář podnes mluví, že svého stárka nalezl, když v zabeďněné a voskem zalepené truhličce po vodě k mlejnu jeho připloul.“ Kupec, slyše ta slova, ulekl se velmi a nepochyboval, že všemu tak býti může. Protož vydal se hned na cestu s tím oumyslem, že času pohledá, aby stárka do svých rukou dostal a jeho zahubiti mohl. A když přišel do mlejna, jakž mu jej byli oznámili, ptal se bedlivě na všechno a obzvlášt'ně hleděl vyzvěděti, jakou příhodou stárek do mlejna jejich se dostal. A poněvadž vedle řeči jejich víc pochybovati nesměl, že to ten mládenec jest, kterýž zetěm jeho býti má, brzo obmyslil lest a stavě se, jako by peníze doma byl zapomněl, bez kterýchž na cestě býti nemůže, žádal mlynáře, aby stárkovi dovolil pro ně jíti, že mu od cesty dobře zaplatí. Mlynář neměl nic proti tomu a stárek byl rád, že si něco vyzískati může.

Kupec tedy, spěšně napsav list, rozkázal v něm své manželce, aby hned toho mlynářského chasníka, kterýž jí list dodá, jakýmž bude moci způsobem, se světa sprovodila. Stárek, přijav list a vydav se na cestu, rychle do města pospíchal. Však když do lesa přišel, náhle muž s šedivou bradou z houští vystoupil a jako vstříc mu přijíti chtě chvátal. Rudolf lekl se náramně, neb vždycky slýchal, že v tom lese loupežníci se kryjí, a protož nevěděl hned, v kterou stranu uskočiti. Brzo ho ale strach pominul, neb stařec byl mu již za patama a přívětivě k němu zvolal: „Hej, Rudolfe, stůj a dej mi odpověď! Mluv krátce, kam jest tvá cesta?“

Rudolf: „Jdu do města; nesu list, s kterým mne kupec k své manželce posílá.“

Stařec: „A víš-li, co v něm stojí?“

Rudolf: „A jak bych to věděl? Vždyť jsem ho nečetl. A bylo-liť by to také co platné?“

Stařec: „I ovšem, velmi platné!“

Rudolf: „Kterak tomu mám rozuměti?“

Stařec: „Protože v něm o tvé živobyti běží.“

Stárek se lekl, až list z ruky upustil. Stařec, zdvihnuv jej, pečet' na něm zlomil a ustrašenému mládenci takto řekl: „Buď pokojné mysli, nic se ti zlého nestane. Já jsem kmotr tvůj a stojím před tebou, abych tě z nebezpečnosti vytrhl, kteréž na tě čekalo. Tu vezmi list tento! Jest navlas podobný tomu, kterýs na záhubu svou nesl, takže jej ten, jenž tě s ním posílá, za svou vlastní ruku míti a uznati musí. Obsah ale v něm jiný jest, a to takový, že dojdeš uloženého cíle a časem šťasten budeš. Nyní jdi! Já tě neviditelně provázeti budu, aby tě nic zlého nepotkalo.“

Rudolf, kterýž, pln strachu před ním stoje, potud slova promluviti nemohl, teprv když list v rukou měl, chtěl mluvíti a svému dobrodinci děkovati; však ale stařec zmizel před očima jeho a toliko libé vůně po sobě zanechal. Dobrý mládenec utužil se tím v své naději, že jistě z pomoci jeho mnoho dobrého doufati může, a nabyv opět srdce, vesele k městu pospíchal.

Když odvedl list kupcové a ona otevřevši jej porozuměla, že manžela jejího opravdová žádost jest a že to přísně přikazuje, aby bez odkladu tento posel s dcerou jeho oddán byl, lekla se toho nemálo a nevěděla, co sobě hned poraditi. Poněvadž ale ruku jeho dobře znala a hněvu

manžela svého, kterýž muž velmi prchlivý byl, na se popuditi nechtěla, bez meškání, ač dosti nerada, s mladým mlynářem svou dceru oddati dala.

Rudolf, jakožto člověk mladý a v světě nezkušený, dal sobě všecko říci a ničemuž se na odpor nestavil; neb měl pevnou naději, že stařec, s kterýmž se byl v lese potkal, svou pomocí ho zachrání, aby se mu nic zlého nestalo. Po svatbě byla první otázka, co nyní mlynář dělati bude. „Nechť jest kupcem“, pravila matka, „aby někdy také sám naši živnost vésti mohl.“ Rudolf byl s tím spokojen a vešel do krámu, jakožto kupecký mládenec zboží prodával.

Zatím co se toto dalo, kupec řekl mlynáři, že se posla s penězi nedočká; a zdvihnuv se domů odjel. Když vešel do krámu, s podivením ptal se manželky, co by to za nového mládence bylo. „Cožpak ho neznáte?“ odpoví paní, „vždyť jest to váš zeť, ten mlynář, kteréhož jste mi s listem poslal, abych ho hned s naší dcerou oddati dala. On se nyní kupectví učí, aby vás časem zastati mohl.“

Kupec stál jako hromem omráčen, nevěda zlostí co odpověditi. Teprv za dlouhou chvíli zvolal: „Tedy přece se musilo státi, aby sedlský synek mým zetěm byl? A což jsem v listu nekázal, abyste ho hned zahubili?“ „Milý manžel,“ řekla kupcová, „vždyť pak znám ruku vaši; a jakž bylo psáno, takť jsem učinila. Tuhle list váš,“ podala mu jej, „čtěte, abyste se přesvědčil, že jsem vůli vaši, ač dosti nerada, navlas vyplnila.“ Kupec vzav list a čta nemálo se divil, kterak se mohlo státi, aby jináče byl myslil a jináče psal. „Než, co mám o tom mysliti,“ řekl potom; „jest má vlastní ruka, můj vlastní podpis. Co nyní začnu? Jsou řádně oddáni a zrušiti to nemohu. Však já vím, co učiním; tak zhola přece ji míti nemá; musí jí sobě zasloužiti, jakož jsem já své ženy sobě zasloužil.“

I dal Rudolfa hned povolati a takto k němu promluvil: „Nyní dobře poslechni, milý zeti, co s tebou mluviti budu. Tys do mého domu nic nepřinesl, a přece ti časem s dcerou mou všecko bohatství případne. Chceš-li tedy, abych na tě laskav byl, vynasnaž se, ať mé lásky, mé dcery a mého bohatství hoden jsi.“ Rudolf slíbil všecko učiniti a žádal kupce, aby jen pověděl, že se ve všem vůli jeho spravovati bude. „Tedy půjdeš na Krkonošské hory,“ pravil Rudolfovi; „bydlí tam zaklené kníže, jménem Rybrcol, kterýž poněkud viditedlně a poněkud neviditedlně mezi lidmi obcuje. Chodí doma v košilce jako pětileté pachole a místo vlasů má na hlavě zlaté peří. Jdiž tedy a pohledej ho a přines mi tři zlatá peří z hlavy jeho.“

Rudolf, jenž lásky již zakusil a svou manželku srdečně miloval, pomyslel nejprve, že není možné, aby ji opustiti měl. Když ale povážil, že by ji beztoho ztratil, kdyby vůli tchána svého nevyplnil, slíbil rukou dáním, že Rybrcola hledat půjde a z hlavy jeho tři zlatá pera přinese. Kupec tehdy hned kázal pro něho všecko přihotoviti a chtěl mu i vůz s koňmi a sloužící dáti, aby se všudy na cestě slušně a jakž na mladého pána náleží, okázal. Ale Rudolf ničehož nepřijal, mysle sobě, že by se nemohl od vesnice k vesnici na Rybrcola ptáti; a tak jen pěšky odešel.

Před městem již z místa nevěděl, leží-li Krkonošské hory k západu čili k východu; však nerozmejšleje se mnoho pustil se cestou, kterouž první před sebou měl, a kamkoli přišel, jen se po Krkonošských horách ptal. Čím ale dále přicházel, tím méně o nich zvěděti mohl. I pomyslili sobě: „Jak ti lidé velmi málo vědí! Ale necht', půjdu, kam mne oči ponosou.“ Po málo dnech přišel k veliké řece, kteráž mu cestu zabránila. „Tu stojím,“ pravil k sobě; „jak medle na druhou stranu přijdu? Nikde mostu, nikde chaloupky, ba ani človíčka není, kterýž by mne přes tu širokou vodu převezl. Již není jináč, než abycb tak dlouho čekal, až mi někdo z mé ouzkosti pomůže.“ Aby tedy dále okolo sebe viděl, odešel na vrch a ohlížeje se spatří za vodou překrásné město s mnohými věžemi a dosti vysokými domy. Ach, jak ho srdce zabořelo. „Kdybych tam byl,“ vzdychl sobě, „jistě by mi pověděli, kde Rybrcola hledati mám.“ A sotva to promluvil, stál před ním veliký s dlouhou šedivou bradou a kožemi oděný muž. „Já tě v okamžení přenesu,“ praví Rudolfovi, „slíbíš-li mně, když Rybrcola nalezneš, že ho o radu požádáš, aby ti pověděl, kterak bych já odtud vysvobozen býti mohl. Však nezapomeň, když se navrátíš, abys mi to také oznámil.“

Rudolf hledě naň hrůzou se třásl a nevěděl, co odpověditi. „Neboj se,“ pravil k němu šedivý muž; „já jsem Duch a zaklený v těchto místech; již tu přes tři sta let bloudím a nemůže mně žádný pomoci, jedině Rybrcol, který na Krkonošských horách bydlí. Dojdu-li tvým vynasazením žádoucího odpočinutí, rovněž i ty mon pomocí št'aaten budeš.“ Rudolf, zatím vzpamatovav se, slíbil tak učiniti. Duch tedy, pojav ho, přes řeku přeletěl a blíže u města na trávník ho postaviv, ještě jednou napomenul, aby na svůj slib pomněl, a z očí jeho zmizel.

Rudolf vida, že samotěn jest, opět se zhrozil; však pomněv na slova kmotra svého, že jeho ochráncem bude, a poněvadž také již něco o Rybrcolovi slyšel, byl zase veselejší myslí a do města vešel. Tu teprv zvěděl, které se cesty držeti má; a pobyv tu málo hodin, bral se dále, až do velikého království a v něm do hlavního města přišel. A když vcházel do brány, strážní

zastavivše ho ptali se: odkud by byl a kam jde. Neb z kroje poznali, že z dalekých krajin býti musí. I odpoví jim Rudolf krátce, že Rybrcola hledat jde.

Po malé chvíli bylo plné město, že jistý mládenec k Rybrcolovi putuje, a všickni o Rudolfovi mluvili. Až pak ta pověst i k uším krále toho velikého království přišla. „Mnoho jsem o Rybrcolovi slyšel,“ řekl král k dvořanům; „kdo ví, nemohl-li by i mé dceři svou radou pomoci. Jděte tedy a přiveďte ke mně mládence.“ Rudolf, přišed před krále a hluboce se pokloniv, vypravil mu své příhody a co nyní příčinou jich před se vzíti míní. „Dobře, milý mládenče,“ řekl král; „já ti též něco k vyřízení dám, a o to ty se postarej. Když s Rybrcolem mluvíti budeš, hled’, abys vyzvěděl, kterak by se mé dceři spomoci mohlo. Ona jest hned od narození nemocna a jakžkoli jsem mnoho peněz vynaložil, přece jí žádný uzdraviti nemůže. Rybrcol jest prý ve všem umění zběhlý, toi jsem již od děda svého slýchal, a všickni praví, kdož o něm co slýchali, že lidem velmi rád pomáhá. Dovedeš-li to, že by dcera má tvým vynasnažením zdraví nabyla, královsky se tobě odměním.“ Rudolf, nejsa mnohomluvný, krátce pověděl, což možná bude, že rád z toho srdce učiní. A pokloniv se od krále odešel.

Nyní nebyl již daleko od Krkonošských hor, však musil přece ještě některá města projíti, aby s Cesty nezbloudil a tím spíše na Rybrcola doptati se mohl. I přijde opět do velikého královského města, kterémuž se až podivil, a když tu o Rybrcolovi mluvíti začne, lidé ho chytí a bez milosti k svému králi vedou. „Nejmocnější králi a pane náš nejmilostivější!“ zvolal jeden ze zástupu. „Již dávno byla vůle tvá, abychom k tobě přivedli člověka, kterýž by s Rybrcolem známost měl a věděl, kde v kterých místech bydlí. Teď jest, kaž a on bude mluvíti.“

Král, pohledv na Rudolfa s jakýmsi neobyčejným podivením a jsa pln radosti, takto k němu promluvil: „Tedy ty jsi ten šťastný člověk, kterýž s Rybrcolem známost máš? Mluv, také-li u něho tak mnoho můžeš, aby tobě kvůli, což má žádost jest, učinil? Hled’, tu jest jedna studnice, v kteréž taková voda byla, že lidé pijíce ji hned pojednou ode všech neduhů a nemocí uzdraveni byli. Z dalekých krajin přicházeli nemocní k nám, aby se tou vodou pozdravili; a já a poddaní moji radostně hleděli jsme na to, kterak zdraví a čerství zase z našeho města odcházeli. A hle, té radosti, toho srdečného potěšení již deset let zbaveni jsme. Voda, kteráž nevypravené dobrodiní lidem prokazovala, ztratila se ze studnice a pramenové její do kořen vyschli. Dalt’ jsem ji ovšem čistiti, hluboko a široko kopati, ale nadarmo. Dalt’ jsem i lidí povolati, kteříž té věci známost mají, aby vyzkoumali příčiny naší nenabytné ztráty; ale žádný nemůže to vyzpytovati. Poustevník náš, jenž v lese bydlel, na své smrtdelné

posteli radil nám, abychom k Rybrcolovi se utekli, že jest on ten jediný, kterýž nám může spomoci a prameny zase do studnice obrátiti. Však poustevník, ten dobrý muž, umřel a my teď Rybrcola kde hledat nevíme. Ovšem praví lidé, že na Krkonošských horách bydlí a že ho tam jistě nalezneme. Než sto lidí není dosti, kteréž jsme tam poslali, a oni přišedše zpátkem praví, že ho ani neviděli. Jestli tedy tomu tak, že ty k němu jdeš, slituj se nade vším lidem, kteříž nemocemi trápeni a stížení jsou; a navrať jim zase, čehož tak velice potřebují. Lékaři naši jsou jen hadači; tato ale studnice byla pramen pravého a dokonalého umění, apatéka ke zdraví a jediný nejplatnější prostředek pro stálé živobytí. Jdi a vypravuj o ní, jaký zármutek pro ztrátu její máme; já sám také s tebou řečníky pošlu a oniť jistě ho pohnou, že naší žádosti neoslyší. A bude-li potřebí, abychom mu dary obětovali, zlata a stříbra a drahého kamení v hojnosti na koně naložím a všecko mu z vděčnosti odešlu.“

Rudolf poslouchal potud s podivením a strachem, neb králi v té jeho tak důležité věci nic slíbiti nemohl, aniž také věděl, jakou by odpověď na tu jeho snažnou žádost dáti měl. Maličko ale porozmysliv se, potom řekl: „Nejmilostivější králi a pane! že k Rybrcolovi putuji, pravda jest; však že bych ho znal, nechť toho žádný netvrdí. Neb jsem ho ještě nikdy neviděl a teď po prvé jdu ho hledat. Však slibuji vaší královské milosti, budu-li tak šťasten a shledám se s ním, jistě všecko učiním, aby vám spomoženo bylo.“

Tu potom Rudolf vypravoval své příhody a nezamlčel ani příčiny, pro kterouž nyní tak daleko putovati musí. Král slyšel ho netrpelivě i také jeho příhodám nemálo se podivil; a když Rudolf odcházel, ještě ho jednou žádal, aby na svou přípověď nezapomněl a když zpátkem půjde, aby dvoru jeho nepomíjel, že se mu po královsku odslouží, a byť třeba u Rybrcola nic nepořídil.

Neminulo tomu ani dva měsíce a Rudolf šťastně do Prahy přišel. Hned v bráně zastavili ho strážní, neb z kroje poznali, že cizozemec jest; a když se ho tázali, odkud a kam jde, odpověděl: „Má cesta jest na Krkonošské hory; jdu Rybrcola hledat.“ „I toť musí náš král věděti,“ řekli strážní; a hned, obstoupivše Rudolfa, na hrad pražský před krále ho vedli.

Král slyše, že mládenec tento k Rybrcolovi putuje, dal ho povolati a řekl mu takto: „Dobrý mládenče, slyším o tobě, že k Rybrcolovi jdeš.“ A když Rudolf posvědčil, že tak jest, pravil král dále: „Vidíš, v mé zahradě jest strom, kterýž takové ovoce nesl, že se jím přemnozí uzdravovali, a obzvláště těm, kteříž na podagru trpí, ovoce jeho bylo velmi prospěšné a

platné. A hle, najednou uschl. Protož tebe žádati chci, abys hleděl od Rybrcola vyzvědět, jak bychom tomu stromu zase pomoci mohli.“

Rudolf pokrčil rameny a vymlouval se, že Rybrcola ještě jakživ neviděl a že ho teprv hledat jde. „To nic neškodí,“ pravil král; „já ale doufám, že se ho doptáš a s ním mluvití budeš. Neboť takových cizích lidí a zvlášt kteří pronásledováni jsou, rád se ujímá a jim pomáhá; všech ale, kdož vyššího povolání jsou, nenávidí, a to proto, jak on říkává, že porušené mravy mají. A kdyby toho nebylo, jistěť že by i mou prosbu již dávno byl vyslyšel. Protož chceš-li, abys od něho mile přijat byl, mluv s ním upřímně a prostě, jakž na tvůj stav náleží.“ Rudolf poslechl královy rady, slíbil, že ten uschlý strom v paměti mítí bude, a vzav ranec na záda, přímo z Prahy ke Krkonošským horám táhl.

Třetí den byl již mezi hroznými vrchy, kteříž čím dále, tím výše vzhůru vystupovali. Vida tedy, že již v Krkonošských horách bude, všudy se pilně ptal, kde by Rybrcol přebýval. „Ach, milý pane!“ pravili mu lidé, „mnoho se na něho nevyptávejte, neb vám v tom okamžení na krku seděti může. Onť má ovšem na vrchu Kolečci svůj krásný a pevný hrad, kdež obyčejně bydlí; ale my na tom stojíme, že najednou všudy doma bývá. Tot jest u nás něco starého, že ho na dvou i třech místech touž chvílí vidíme. Mezi námi stále chodí a lidem činí mnoho dobrého. Chudým přináší potravu i peníze, nemocným lékařství, a v nebezpečenství postaveným též rád pomáhá. Ale běda tomu, kdož by si z něho posměch dělal; jistěť že by se nad ním pomstil, a nechť to jakýmkoli způsobem jest. Mnohý se tomu diví, když blíž sebe na strom vší silou udeřiti slyší. Ale tehdáž znamená jest, že on Rybrcola těžce urazil a že ho Rybrcol proto zastráiti chce. Jakož se pak i stává, že mnohý takový pocestný velikým leknutím jako bez sebe padne a celý zděšený domů přichází.“

„Také když takoví posměváčkové jeho skrz oudolí jdou, velicí kamenové za nimi se valí a brzo jim přes hlavu neb podle nich padají, a brzo jako střela skrz nohy jim proletí; však přece nikdy žádnému neškodí. Jinde zase lidé početní na sebe zpředu neb odzadu volati slyší, a žádného nevidí. Někde se jim jako veliký pes, nedvěd, lev ba i jako splašený kuň okáže a v tom okamžení zase zmizí. Na krosnářích, trakařnicích a jiných poslích, již těžká břemena na zádech nosí, takto se vymstívá. Blíž pěšinky, kudy jdou, postaví se jako pařez aneb jako kámen, takže na něm své břímě pohodlně složití a sobě odpočinouti mohou; však prve než oudy protáhnou, pařez neb kámen zmizí a břímě na zemi leží. Myslivcům a pytlákům i všem, kdož rádi zvěř loví, často jako zajíc neb jelen se okáže a rozličné skoky jim dělá, že ho trefiti nemohou, sem a tam je za nos vodí a jen blázny z nich má. Časem také jako krásný neznámý

pták po lese lítaje zde onde na strom sedá; a již kolikrát tímto způsobem své nepřátele do skal, do bahen aneb na taková místa zavedl, z nichž sotva a jen s největším nebezpečenstvím svého života vyjítí mohli. Někdy se dá také jako bažant, koroptev aneb jako zajíc chytiti a když sedlák k domu s ním přichází, vyskočí mu z pytle a dá se do hlasitého smíchu, že ho darmo nesl.“

„Takových kousků nadělal Rybrcol již na tisíce; ale přece žádnému na zdraví ani na statku neublížil, nýbrž tudy jen strach na lidi pouští. Naproti tomu, kdož ho na pokoji nechají a dobře o něm mluví, rád takovým slouží; a jakož se tu ještě nedávno stalo, že sedláci s koňmi i nákladem v bahně uvízli a běhající po vsích o pomoc žádali. Ale kde tu pomoc pro takové lidi? Myť dokonce žádného potahu nemáme. Když tak v největší starosti byli, aj, přijde stařec a praví k nim: „Kdybyste Rybrcola o pomoc žádali, žet by vám brzo spomoženo bylo.“ „Myť jsme již dávno o něm slyšeli,“ řekli sedláci, „že mnoho dobrého v nouzi postaveným lidem činí; kdež ho ale hledati máme, když snad daleko od nás jest? Však kdyby nám dnes z naší nouze pomohl, jeho dobré skutky po celém světě bychom rozhlašovali. Než pojďmež raději, jižť není jiné rady, než abychom buď celý náklad s vozem složili a na lepší cestu odpravili, anebo abychom na přípřež čekali.“ A vrátivše se k vozům, chtěli z nich zboží skládati. Vtom přijde pán, řekne jim, aby to nečinili, a dá jim koření, kteréhož když do obroku nakrájejí, že koně ještě jednou tak těžký náklad utáhnou. Sedláci poslechli rady a koně hned, jako by jich deset bylo, vozem hnuli a velmi lehce do vrchu jeli. I chtěli pánu ochotně za to děkovati; však zmizel, prve než oči po něm obrátili.

Ty věci slyšev Rudolf o Rybrcolovi zhrozil se velice a nemyslíť jináč, než že již Rybrcol u něho stojí. A protož ani slova nemluvil. Však po chvíli připadlo mu, že přece jednou s Rybrcolem mluvíti musí, a tak ptal se, kde by hrad jeho byl a kudy k němu přijítí může. „Když půjdete asi dvě hodiny tímto oudolím,“ pravili Rudolfovi, „spatříte mlejn, tu se ptejte a okážíť vám dále cestu. Ale prosíme vás, vždyi snad nechcete opravdu k němu? Toi byste byl syn smrti, kdybyste do hradu jen přes práh páchl.“ „Ját s ním musím mluvíti,“ řekl Rudolf, „a byt mne to život stálo. Tu máte sedm stříbrných a pamatujte na mne, jestli se snad zpátkem víc nevrátím.“

Všickni ho daleko nahoru podle potoku provázeli a litovali tak, jako by na smrt šel. Když přišli k mostu, praví jeden z nich: „Pane, dále s vámi nesmíme. Provod' vás Bůh a opatruj vás na všech vašich cestách, abyste se k nám zase šťastně navrátil.“ Rudolf, podav jim svou ruku, obrátil se a s veselou myslí most přešel. Jda dvě hodiny, spatří mlejn, kterýž v krásném oudolí

ležel. I praví k sobě: „Tu sobě musím odpočinouti. Čím jsem prve byl, přece se mi to posavad líbí a mohu říci, že mne to venkovské živobytí nejvíc těšilo. Uvidím, co tu za lidi jest.“

Dal se tedy vpravo přes lávku a skrz krásnou štěpnici zrovna k mlejnu přišel. „Zdař Bůh!“ pravil Rudolf chasníkům, již před mlejnicí seděli. „Dejž Bůh!“ odpovědí oni; „kam vaše cesta?“ „Dovolte, krajánkové,“ řekl Rudolf, „ať si k vám sednu; jsem také vašeho řemesla.“ Sotva to pověděl, musil se mezi ně posadit a s nimi jísti a pít a jim o své vlasti a cestě vypravovati. Oni se zhrozili, když slyšeli, že k Rybrcolovi jde, řkouce: „Krajánku, tys sobě zle poradil. Co myslíš? Veta jest po tobě, jak tě jen zhlédne; a my bychom ti ani nepřáli, aby nyní tvůj oumysl slyšeti měl, veta by po tobě bylo. Kamaráde, ostaň několik dní u nás a pak se vrať, odkuds přišel.“ Rudolf jim ale odpověděl: „Milí mládenci! Vždyť z mé řeči porozumíváte, že jsem se k tomu zroditi musil, abych s duchy společenství měl. Čarodějník, můj kmotr, ujistil mne, jak jsem pravil, abych se nic nebál, že se mi nikdy nic zlého nestane. A to máte také příčinu, že se ke všemu podvoluji. Mlynář mne přijal za své dítě, jako mlynářské pachole byl jsem vychován a byl bych všecko po něm dědil. Za toť já nemohu, že jsem si kupcovu dceru zamiloval a sobě ji za manželku vzíti musil. Toť vidíte, že jsem to ze svévolnosti neučinil, nýbrž že tomu čarodějnici tak chtěli. Kamarádi, nemějte mi za zlé a dovolte, ať dále jdu. Já mám naději, že se mi dobře zvede a že časem přece k štěstí přijdu. Svě živobytí již jsem na to odvážil a nebojím se, byť bych i v patrném nebezpečství byl.“

„My tě propustíme, však několik dní přece u nás zůstaň, aby ses drobet připraviti mohl. Může býti, že ti ještě ledacos poraditi můžeme. Neboť my Rybrcola dobře známe, u nás často bývá a s námi mnohdykrátě šaškuje.“ Rudolf tedy dal si říci a složiv se sebe ranec, u nich zůstal. Druhý den ráno, právě když snídati měli, najednou všecka složení počnou naprázdno běžeti. Stárek vyběhne pohledět, co by chybělo: aj, milý Rybrcol, v bílém kaftánku a na hlavě zelený kulatý klobouček maje, na splavu sedí. Chasníci, již v mlejně zůstali, pravili hned, že to Rybrcolův kousek bude, a vzavše Rudolfa za ruku vedli ho ven, aby se na něho podíval. Rudolf lekl se, když Rybrcola se zlatými vlasy spatřil, neb měl cos neobyčejného na obličejí, že z něho vždycky hrůza šla.

„Vždyť jsem si hned pomyslíl, kdo to bude,“ řekl stárek. „Ale, pane Rybrcole, vždyť se nám všechny čeřeny potrhají a palce od kol odskáčí.“

Rybrcol: „Aj, co mi po tom; mně se chce snídati.“ Stárek: „Arci, ont' nám musí nějaké znamení dáti. Nu, nu, pak jest dobře. Pojd' me tedy, snídání jest hotovo.“

Rybrcol: „Tedy vám musím složení zastaviti, sic bychom nemohli všickni pohromadě snídati.“

Vtom vstal se stavidla a všecka složení se zastavila.

Kdykoli Rybrcol co takového na mlejnici dokázal, musili ho napokoji nechati, a tuť neměli se co báti. On sobě s nimi za stůl sedl, žertoval, nikdy ale nic nejedl ani nepil. Rudolf měl dosti času, že se na jeho zlaté peří dobře podívati mohl. Zatím všickni Rybrcola dosyta šidili a rozličných jmen mu přezděli; on všecko přetrpěl. Však jestli ho který těžce urazil, také se mstil a zvlášť když ho o samotě zastihl, tuť buď ho do vody shodil, aneb nesl-li pytel, nohy mu podrazil a příručné potřeby, jako sekery a špice, když jich nejvíce potřebovali, jim přeschoval a takové žerty s nimi provodil.

Při tom snídání ptal se stárek Rybrcola, kam by jeho cesta byla. „Tyť víš,“ vece mu Rybrcol, „že málokdy bez příčiny okolo vašeho mlejna jdu; dnes ale obzvláště má cesta daleká jest a sotva se za šest dní vrátím. Můj papoušek odletěl na lískové ořechy a myslivec na Krkohrádku mi jej chytil. Jdu tedy, abych ho zase vyplatil. On jest mé jedině vyražení na mém hradu a kdybych ho neměl, sotva bych se tam jednou za týden podíval. Však raději pospíším, abych se s ním brzo shledal, pak se u vás zastavím a okáži, co umí. Mějte se dobře!“ pravil jim a hned přes hráz k vrchu se bral.

Rybrcol měl ten obyčej, že nikdy stezkou neb silnicí nešel, nýbrž vždycky stranou, buď přes pole, skrz les, křovinami aneb přes skály, a nikdy ničemuž se nevyhnul. A kde šel, zdaleka ho slyšeli, neb velice klapal, až se to po horách rozléhalo. Tenkrát měli se lidé na pozoru a střežili se jméno jeho z úst pustiti, aby ho neurazili. Někdy ale chodil jako duch neviditedlně, a tuť ho slyšeti nebylo.

Když tedy Rybrcol tak daleko byl, že ho neslyšeli, praví stárek Rudolfovi: „Nyní se můžeš o své štěstí pokusiti, dřív než se domů navrátí. On má v svém zámku jednu princezku zavřenou, kteráž o všech jeho tajemstvích a uměních ví, však ho nejvejš nenávidí. Bude-li možné, aby ses na hrad dostal a s ní mluvil, můžeš jí svůj oumysl zjeviti. Uvidí-li princezka, že se to dá vykonati, poví tobě, co činiti máš. Nyní tedy dej se na cestu; ještě máš půl třetí hodiny co jíti, než k tomu hradu přijdeš.“

Rudolf, vzav na se ranec a poděkovav, odešel. Čím dále šel, tím krajina pustější byla, neb tou cestou toliko Rybrcol chořoval a lidé, bojíce se blízko jeho hradu bydleti, žádných měst a

městeček v celém tom okolí nestavěli. Když Rudolf na vysoký vrch vylezl, spatří prostrané, ale nehluboké oudolí, kteréž stromovím a lukami krásně se zelenalo, a uprostřed toho oudolí na nízké skále stál veliký starý hrad, k němuž ještě asi půl hodiny co jíti měl. Rudolfovi srdce klepalo. „Tu tedy,“ pomyslí sobě, „má býti mé štěstí neb záhuba. Kmotří!“ zvolal, „vám se do ochrany poroučím a ve všem na vaši pomoc spoléhám.“ A tak dodav sobě srdce a stále hledě na ten hrad, směle k němu kráčel. Slunce jasně svítilo, však pomalu k západu se schylovalo; louky, kteréž s obou stran cesty ležely a kvítím posety byly, přelibou vůni ze sebe vydávaly; slavíci a jiní ptáčkové, po štěpích sem a tam létající aneb v chládku u svých mladých sedíce, libým hlasem prozpěvovali. „Toto oudolí,“ pomyslí sobě, „mohloť někdy rájem býti. Jakt' krásné jest, nevěřím tomu, by tu kdy člověk nešťasten byl. V tak rozkošné krajině není možné, aby ukrutníci přebývali. Jistěť že já tu svého cíle dojdou.“

V takových myšlínkách jda, najednou musil státi zůstati. Veliký rybník jako řeka, uprostřed něhož Rybcolův hrad na skále stál, byl mu v cestě. Voda v něm byla jako křišťál čistá a ryby veliké jako telata. A když Rudolf k hrázi přistoupil, velmi mnoho připlavalo jich ke kraji a vystrkující hlavy na něho hleděly a jako radující se ocasem u vodu bily a vzhůru vyskakovaly. Rudolf, pln podivení a ustavičně na ně hledě, přišel až k mostu, kterýž nížce na vodě ležel a po němž k hradu jíti musil, na něj však vstoupiti sobě netroufal. I počne mysliti, co by činiti měl, a v těch myšlenkách celý pohřížen stál. Ryby, jako znamenající, co by mu na překážku bylo, od hráze s velikým šustem se hnuly. Rudolf, nad tím jako ze sna procitnuv, vyložil si to za dobré znamení a pomněv na svého starého kmotra, směle přes most se pustil.

Když na druhou stranu přešel, teprv myslil hrad jak náleží přehlédnouti, ale zdi okolo něho byly velmi vysoké, takže nic neviděl, až k samé bráně přišel. Právě byla otevřena, most spuštěn a na hradě všecko ticho, jako by tu živé duše nebylo. Rudolf, přišed na první dvůr, uzří po obou stranách schody. Dlouho se nerozmejšleje dá se vpravo a jda po mramorových schodech přijde do modrého večeřadla, kteréž růžovými koberci prostřeno bylo. Tu visel obraz veliký překrásné panny. „Jestli to ta princezka, o níž mi mlynáři pravili,“ pomyslí si Rudolf, „tak se nesmím za mák báti. Její pohledění jest milostné, lásky plné; a mohuť míti naději, že mi pomůže, bych svého cíle dosáhl.“ Nemeškaje tedy zlehýčka na dveře zaklepal, kteréž ve večeřadle po levé straně byly, a drobet zpátkem ustoupil. Ihned dveře se otevrou a princezka z pokoje vyjde. Lekla se náramně, když sličného mládence před sebou státi uzřela. „Jsi-li člověk?“ promluví k němu za chvíli; „čilis toliko lidské tělo na sebe vzal, abys mne v pokušení uvedl?“ „Ne, překrásná princezko!“ odpoví Rudolf, „nejsem žádný duch, ale člověk

jako vy, a přicházím k vám z krajin dalekých, abyste mi pomocna byla aneb aspoň radou přispěla.“ Čím více naň princezka hleděla, tím více se divila a pak řekla: „Mládence, jsi-li vpravdě člověk, mluv, kterak jsi sem přišel? Což jsi beze vsí překážky náš most přejíti mohl? Mluv, co na tomto hradě hledáš?“

„Princezko!“ odpověděl Rudolf, „vy se divíte, kterak sem přicházím, mohl-li jsem bez překážky most přejíti a že se opovažuji do toho hradu vstoupiti. Ale vězte, překrásná princezko, že mi to všecko usouzeno bylo, hned jak jsem se na svět narodil. Jacísi dobří duchové stíní mne potud štítem své ochrany, takže mne posavad nic zlého nepotkalo, nýbrž všecko podle mé žádosti dobře šlo. Však kdyby i vám možné bylo, než se Rybrcol zpátkem vrátí, nějakou radou přispěti, kterak bych mu tři zlatá pírka z hlavy vytrhnouti a je zachovati mohl, ó, toť bych teprv jak náleží šťasten byl!“ A tu Rudolf počne princezce své příběhy vypravovati i co vše vykonati má, aby k svému dokonalému štěstí přišel. „Ó já vím jistě, nejmilostivější panno,“ řekl Rudolf, „že tak mnoho nad Rybrcolem vládnete a z něho mnohé tajné věci vyzvědětí můžete; a učiníte-li tak, budeť bezpochyby vám, mně i mnohým jiným velice spomoženo.“

Princezka: „V tu chvíli vpravdě nevím žádné rady. Však tě ubezpečiti mohu, zastihne-li tě Rybrcol, že bez milosti umřítí musíš.“

Rudolf: „Můžete-li mi jen v několika dnech poraditi, tak všecko dobře jest. Já jsem byl právě ve mlejně, když se tam Rybrcol stavil; pravil chasníkům, že na Krkohrádek pro svého papouška jde a že se stěžkem za šest dní domů navrátí.“

Princezka: „Ó, tak jsi mi z nebe poslán; mé vysvobození se přibližuje. Pojd' tedy se mnou, ať ti povím a poradím, co a jak všecko činiti máš, abys sebe, mne, ano i snad samého Rybrcola šťastným učinil.“

Slunce právě za horu zašlo. Princezka, ujavši Rudolfa za ruku, vedla ho pěti pokoji až do jakési komůrky, kdež oken nebylo, a tu ho skryla. „Ostaň tu,“ pravila jemu, „až pro tebe přijdu. Dám vše připrotoviti, čehož večer potřebí bude.“ Rudolf po malé chvíli uslyšel zazvoniti a lidé, k princezce do pokoje vcházejíce, na stůl strojili. I Rudolf, byv povolán, s princezkou za stůl sednouti musil. Večeře byla královská a krmě nejchutnější, jakýchž Rudolf potud neviděl a o nichž neslyšel. A když povečeřeli, princezka takto mluvití počala:

„Že k tomu zrozen jsi, abys veliké skutky konal, poznávám z toho, poněvadž jsi bez ourazu sem na hrad přišel. Ryby, kteréž na tě hlavy z vody vystrkovaly, věz, že jsou zaklení princové, rytíři a dvořané a sloužící jejich a že žádného krom Rybrcola, kterýž největší příčina neštěstí jejich jest, do hradu nepropustí. Již mnohá hrabata a slavní rytíři, zvěděvše tu o mém příbytku, chtěli se sem pokusiti; ale všickni v tom rybníce bídnu a nešťastnou proměnu vzali. Však abys těm příběhům lépe porozuměl a také věděl, k čemu i sám určen jsi, tak nejprve slyš o Rybrcolovi a mém neštěstí, a pak uvidíš, co a kterak začítí máš.“

„V Sasích bydlela jedna mladá slečna, dcera bohatého hraběte, kterýž v své poslední vůli nařídil, aby ta slečna, když bude věku dospělejšího, jistého polského zemana sobě za muže vzala. I domnívala se ona, že by skrz takový sňatek rod svůj ponížila, a tak proti vůli svého otce s českým knížetem oddati se dala. Měla s ním prince, jehož Holdekronem nazvala. A když dítě to asi pět let staré bylo, jednou kněžně zdálo se ve snách, že ten syn její jsa dospěleho věku sedlské děvče za ženu pojal. Tehdáž ještě všickni vůbec mnoho na sny drželi. A mimo to ta kněžna na vyšším rodu velice sobě zakládala; a protož bála se, aby snad syn její v skutek to neuvedl, což otec její vedle své poslední vůle s ní učiniti mínil, a tudy snad rodu jejího nepoškrnil. I kázala tehdáž vyhlášenou čarodějnici, jménem Medulina, povolati a žádala jí o radu, co by v té věci činiti měla. „Ach, kněžno,“ řekla čarodějnice, „celý se po vašem otci vrhl; krev dědova vře v žilách jeho. To, co se vám ve snách zdálo, vpravdě se stane, jestli časně v tom překážky neučiníte.“ „A co mám činiti?“ ptala se kněžna; „mluv, rad, a já hotova jsem všecko vyplniti.“ „Má rada jest,“ odpoví čarodějnice, „abyste synu svému kdes hrad vykázali a od lidského společenství jej oddělili.“ „Od lidí ho odděliti?“ ptala se kněžna s podivením; „a kterak by to býti mohlo?“ „Nebude-li proti vůli vaší,“ řekla Medulina, „já ho zakleji do kteréhosi zvířete a žádný jemu krom vás od té tvárnosti nepomůže. Řekněte jen, na kolik let chcete, abych ho zaklela.“ „Má-li můj sen skutečně býti pravdivý, tedy jména jeho z úst svých nikdy nevypustím, tím méně abych svobodu jemu dala. Tvá vůle staň se; však dvě věci sobě vymínjuji: Předně, aby svou nynější podobu a tvárnost jakožto pachole zachoval a aby mu na rozumu sice, ne pak na těle neb stáří přibývalo; a druhé, aby mezi lidmi obcoval a všecko dobré jim činil. Potom ještě i tomu chci: kdyby se mezi děti přimísil, aby hned k rozeznání byl, že z knížecího lože pochází, tak ať místo vlasů zlaté peří na hlavě má.“ - „Paní kněžno, vaše vůle se vyplní; jen kažte, kdy a kde se to státi má,“ pravila Medulina.

„Třebas na Krkohradci,“ odpověděla kněžna, „kdež nyní se svou pěstounkou bydlí; jáť beztoho nerada do těch hor jezdím. Pro jeho posloužení mohou tam s ním všickni služebníci

zůstati, jáť jich beztoho nepotřebuji. Jdi tedy, já tě nyní propouštím. Až vše vykonáš, navrať se a já se za tvou službu odměním.“

Čarodějnice s plesáním odešla; neb, že se jí okolní místo i tento hrad pro kouzla její velmi pohodlný býti zdál, dávno již po něm toužila. Však její radost netrvala dlouho. Když přišla na Krkohrádek, kdež Rybrcol, tehdáž jmenovaný mladé kníže Holdekron, bydlel, a když čarodějnictvím svůj bezbožný oumysl vykonala, jako by do ní hrom udeřil, státi zůstala. Z očí se jí jiskřilo, vlasy vzhůru vstávaly, obličej se jí rozpálil a ústa jako ohněm plápolala. Medulina chtěla se tu na hradě usaditi; ale neviditelná moc náhle pustila na ni takový strach a hrůzu, že úprkem odtud utíkati musila; a když přešla most a ohlédla se jako chtějíc zvědět příčinu, co by jí tak náramně bylo ustrašilo, opět jí to hlavu otočilo a pořád pryč dále od hradu hnalo. Čarodějnice nevědouc, co se děje, celá pomatená bez oddechnutí utíkala, až daleko od Krkonošských hor zaběhla.

V tu chvíli, když čarodějnice Medulina své kouzla na hradě provedla, žádný na Holdekronovi toho nejmenšího neznamenal; když mu ale pěstounka večer čepičku s hlavy odvázala, všickni se velice podivili, kde se mu tak pojednou zlaté peří místo vlasů na hlavě vzalo. Však druhý den ještě více se divili, když dva služebníci přišedše oznámili, že z hradu nemohou a kteříž byli na most vstoupili, že spadavše do rybníka v ryby se obrátili. Pěstounka, zhrozivši se té zprávy, kázala, aby, spěšně sednouce na loď, přes rybník se přeplavili. Však ale sotva od hráze přišli, loď změnila se v ostrov s rozličným stromovým a služebníci v mořské voly, kteříž se také hned do vody svalili. Pěstounka hleděla na ten smutný příběh a poněvadž viděla, že nadpřirozená moc v těchto skutcích svou ruku má, byla u velikém strachu, aby snad tím způsobem všeho služebného lidu nepozbyla. Protož ihned dala všecky svolati; ale nastojte! Ze všech, kteréž byla na hrad s sebou přivedla, neostal než kuchař, sklepník a některé děvky; ostatní všickni zmizeli. I vypravila jim, co viděla, a napomenula, aby se před tím rybníkem na pozoru měli, že tu kdos svou bezbožnost provoditi musí. Avšak aby byli dobré naděje, že se všecko, co jen kněžna, matka Holdekronova, na hrad přijde, dočista zjeví. Čekali jeden, dva i tři měsíce, kněžna nepřicházela. Pak byl minul rok i dvě léta, a ještě jí, ba ani posla od ní a naposledy ani člověka na hrázi ani dobytka po vrších víc nespátřili.

Holdekron denně v moudrosti více prospíval, takže mu hojně na rozumu přibývalo; však od té doby, co očarován byl, ani za vlas nevyrostl. Když to několik let trvalo, všickni sobě zasteskli hořekující, že na té poušti až do smrti svůj život strávití musejí; jen Holdekron byl vždycky

vesel a kdež mohl, z pokoje vyběhnul po zahradě si proskakoval anebo také po skále jako kamzíček lezl. Ten celý čas sklepník a kuchař jeho jediní společníci byli.

Jednoho dne zrána, když Holdekronovi již asi dvanácte let bylo, přihodí se, že sklepník do sklepa šel. Holdekron, vida z okna, že dveře otvírá, rychle pospíšil za ním; přišel ale pozdě, neb sklepník již dole se světlem byl. Měť Holdekron ten obyčej, že v sklepě po sudích skákal a na trychtěře troubil. I nedbaje na to, že na schodech tma jest, šel přece a přešed jedny i druhé schody, pustil se dlouhým klenutím, kdež mnoho dveří bylo, a jedněmi do knížecího vinného sklepu chodili. Holdekron přešed k jedněm a nemysle jináč, než že dobře za sklepníkem jde, spěšně do nich vkročil, ale nastojte! - několik sáhů hluboko spadl. Štěstí největší bylo, že spadnuv na slámu nic sobě neublížil. Ihned, odkudž vzavše se dva muži s pochodněmi a vloživše Holdekrona na prkno, do velikého sklepu jej odnesli, v kterémž jiní muži, okolo několika ohňů sedíce, v kotlích a rozličných nádobách kořínky a bylinky vařili. A jakžmile zhlédli Holdekrona, všickni vzchopivše se se země: „Zdráv buď náš Holdekron!“ volali a obstoupivše ho, ruce a nohy mu líbali. „Neboj se nic,“ pravil jeden z těch dvanácti mužů; jest tvé štěstí, žes mezi nás přišel; tuť se mnoho naučiti můžeš. Pojd, prohlédni všecko a ničehož se nelekej. Tu vaříme kořínky a tu byliny. Všecko jest trpícím lidem ku pomoci.“ Holdekron, jakžkoli jen dítě byl, přece brzo se vzpamatoval a takto jim pravil: „Než řekněte mi, kde jsem? Já bych zase rád šel k své pěstounce.“ „Ó, milé pachole,“ odpoví mu starší z nich, což se o ni staráš? Na nás máť tobě více záleženo býti nežli na ní. Ona jest a zůstane vždycky na hradě zavřena, ty pak mezi lidmi obcovati budeš. Tvá jest první a nejpřednější povinnost, abys jim užitečný byl; však ale tak, jakž nyní jsi, málo bys světu platen byl. Tvá matka vyloučila tě z lůna svého a čarodějnice Medulina zaklela tebe na tento hrad, abys v své dětinské podobě vždycky ostával a nikdy více odtud vycházeti nemohl. Však ale nenadála se, že my na tvém hradě příbytek máme. My jsme rovněž čarodějníci, ale ouhlavní nepřátelé její, a pomsta naše na ní leží, že všecka díla její zrušíme i vždycky ji pronásledovati budeme. Již jsme ji z toho kraje zahnali a vynasnažíme se, abychom tobě, k zlehčení umění jejího, zase k předešlému stavu pomohli. Jen nám přislib, že se všemu učiti chceš, což by bližnímu ku pomoci bylo. Víš dobře, že lid na Krkonošských horách velmi nuzný jest a vždycky se svým životem v nebezpečenství, neb často jeden a druhý se skály spadne, ruku neb nohu zláme aneb jinak se potluče, že potom těžce nemocen bez léků a pokrmů i jiné pomoci doma ležeti musí. Chceš-li tedy i ty tuto službu laskavosti k sobě přijíti a opravdově nešťastným tak dlouho pomáhati, dokudž by čas tvého vysvobození nepřišel, svěříme ti všeliké lékařství naše i všecky v těchto dalekých a vysokých horách skryté poklady. Abys pak ale, když takové

skutky lásky konati budeš, od každého vidín nebyl, povímeš tobě i to umění, jak se my neviditelnými činíme a jak rozličné jiné podoby a tvárnosti na se přijímáme.“

Holdekron již od své pěstounky slýchal, kterak lidé mnohé nadpřirozené věci provoditi umějí, jakož i sám na sobě to shledal; hned jakousi žádostí pojat jsa, aby totéž uměl, slíbil jim, že k nim častěji přijde a umění jejich pilen bude. Tu opět všickni zvolali: „Zdráv buď Holdekron, učedník náš!“ a starý čarodějník, pojav ho za ruku, uvedl ho do světnice a okázal mu knihy veliké, v kterýchž všecky byliny a kořínky, kovy a jiné zemské prejšťeniny vyobrazené měli. „Ty všecky věci,“ řka k němu, „musíš znáti a zkoumati, jaký oučinek mají, abys dokonalým mistrem byl. Nyní tobě,“ vece dále, „ještě okáži tajnou cestu, abys věděl, kudy bys k nám nejbliže choditi mohl. Avšak hled’ se, abys žádnému z neopatrnosti nepověděl, že na tvém hradě jsme, sic bys nás přinutil, že bychom tebe opustili, a pak buď jist, že se tebe žádný víc neujme. „

Holdekrona ty věci těšily nadmíru; své outlé ruky podav čarodějníku slíbil, že všecko u sebe pilně zachová. Čarodějník. tedy, vzav lampu, ježto na stěně visela, vedl Holdekrona skrz několikere klenutí, až i po ouzkých šnekových schodech na hrad jeho. V jednom prostraném pokoji, kamž žádný nepřicházel, stála almara a v ní krom předních také zezadu mistrně dělané dveře byly. A to byly ty dveře, jimiž čarodějník Holdekrona do pokoje uvedl. „Tu za dveřmi,“ praví mu čarodějník, „bude viseti ta lampa, abys sobě posvítil, kdykoli k nám přijíti chceš. Zejtra, přijdeš-li, půjdeme spolu do polí. Měj se zatím dobře, já se nyní ku práci navrátím.“

Čarodějník odstoupiv zavřel jedny dveře a Holdekron druhé a zticha k své pěstounce pospíšil. Na tváři jeho znamenali jakousi veselost, kteréž potud neviděli. „Ach, pro pána krále!“ zvolala pěstounka, „kdežpak jste, kníže, tak dlouho? Vždyť pak jsme v ouzkosti byli, že jste snad do vody spadl. Kde jste medle byl, že jsme na vás tak dlouho čekati musili?“ „Po druhé na mne nečekejte,“ odpověděl Holdekron; „jakt’ myslím, já častěji domů k jídlu nepřijdu. Než řekněte mi, paní, což tu na hradě žádné knihárny nemáme? U vás, jak vidím, nic se nenaučím.“ „Tu máte klíče,“ vece pěstounka, „přímo nad námi jest pokoj s knihami.“ Holdekron málo jedl a hned i do knihárny běžel. Nalezl dosti knih, ale žádná se mu nelíbila - protože jim nerozuměl; a byť i něco rozuměl, nechápal, kterak by z nich hlubokého umění vážití měl. Večer opět málo jedl a v myšlínkách sedě svůj budoucí osud sobě rozvažoval; a když se položil, ještě o půlnoci ani oka zamhouřiti nemohl. Takt’ mocně Holdekronovi na srdci leželo, k čemu se byl slibem zavázal.

Časně ráno vstav a maličko posnídav odšel do sklepu. A když mezi čarodějníky přišel, vypravoval svému příteli, kterýž ho včera tajnými schody na hrad byl vedl, že v své knihárně mnoho knih nalezl, však že se mu ani jediná nelíbila. „Můj synu!“ řekl mu čarodějník, „k tomuť jest více potřebí, než abys jen čísti uměl. Musíš nejprve přirozenost všech věcí znáti a pak teprv poznáš, která se kniha k umění tvému hodí neb nehodí; a tím způsobem také čtení v knihách nejdříve zamiluješ. Však pojdiž se mnou do polí, ať okáži tobě byliny a kořínky a povím, jak se jmenují a k jaké potřebě jsou.“

Šli tedy dlouhým klenutím a hluboko pod zemí a pak, opět jdouce drobet k vrchu, k železným dveřím přišli. Čarodějník dotkne se jich prutem, hned dokořen se otevřely. Holdekron byl první venku a uprostřed nejkrásnější zahrady. „Mistře,“ vece k čarodějníkovi, „tu jsem ještě nebyl; také-li i ta zahrada k hradu náleží?“ „Náleží ovšem,“ odpoví čarodějník; „však ale těm, kteří nyní na hradě jsou, nic platna není. Pohleď jen, že ji voda od hradu dělí, přes kterouž žádný sem ani tam jíti nesmí. Pětadvacet osob z komonstva tvého, již most přejíti chtěli, do vody pohříženi a v ryby proměněni jsou. Pojď blíže k hrázi a všickni se ti okáží.“ Holdekron ještě daleko od hráze byl a již šustění vody a šplochtání ryb slyšel. A když přišli hlíže, Holdekron zhrozil se, že rozličné ryby vysoko vzhůru hlavy vystrkovaly. „Hle, synu můj,“ vece čarodějník, „to jsou tvoji služebníci, kterýmž posavad spomoženo býti nemůže.“ Holdekron, velikou outrpností hnut nad nimi, že ho slzy polily, odvrátil tvář svou a žádal čarodějníka, aby ho jinam vedl. I šli na veliké pole, kdež koření a rozličné byliny řadami vysazeny byly. „Synu můj!“ dí čarodějník, „ty ses zavázal, že lidem, kteříž v těch horách bydlí, rád pomáhati chceš. Tu jest tvá škola a chceš-li pravého umění nabýti, do té denně choditi a učiti se musíš. Nyní tedy opět se navraťme, abys i práci naši viděl i toho velikého štěstí, jehož tak toužebně žádáš, v plné míře dosíci mohl.“ A když přišli na to místo, kdež prve ze země vyšli, řekl Holdekronovi: „Tento zelený trávník sobě pamatuj, jsou pod ním dveře, kterýmiž do hradu vcházeti můžeš; však žádný jich neotevře, leč má-li takovýto prut.“ Holdekron, bedlivý pozor dávaje, všecko sobě pamatoval.

Když se navrátili do sklepu, kdež čarodějníci, byliny a kořínky vaříce, vodičky táhli a prospěšné masti dělali, promluvil k nim, kterýž Holdekrona vedl, takto řka: „Společníci a bratří moji! Víím, že vám mladý princ Holdekron velmi milý jest a že sobě ho všickni velice vážíte. Vy jste ho již včera za svého uředlníka přijali a Holdekron slíbil, že vaším horlivým následovníkem bude. Nyní tedy rád bych od vás slyšel, zdali jej za hodného nznáváte, abychom mu čarodějnický prut svařili a nápoje neviditelnosti jemu připili.“

„Ihned všickni od práce postavše a obstoupivše Holdekrona, takto jemu řekli: „Všickni, kteříž tu shromážděni jsme i kteříž naši oudové daleko po světě rozptýleni jsou, jednoho mínění a jedné vůle jsme a pravíme všickni za jednoho a jeden za všechny, aby princ Holdekron naším společníkem a naším bratrem byl. K tomu všickni vůbec svolují a na slově tom všickni přestávají.“ „Nyní tedy, Holdekroně,“ zvolal jeden z nich, „svobodně vyznej: zdali skutečně společníkem a bratrem naším býti chceš?“ Holdekron mlčel, až pak za chvíli takto promluvil řka: „Těžko mi sice jest posavad v té věci zadosti vám učiniti; avšak abyste přece ode mne nějaký důkaz měli, slyšte, čeho jsem se pro vás odvážil. Vám kvůli a z lásky k vašemu umění odříkám se vši jiné společnosti a hotov jsem s vámi tak dlouho pod zemí bydleti, jak dlouho se vám uvidí a líbiti bude. Vícet' zajisté, jakt' já myslím, ode mne žádati nemůžete.“ A to pověděv čekal, jakou mu odpověď dají. Tehdy zase všickni zvolali: „Zdráv buď Holdekron, kníže krkonošské! Zdráv buď Holdekron tovaryš!“ A poskakující a prozpěvující Holdekronovi nápoje neviditedlnosti a prutu k otvírání všelikých zámků podali.

Holdekron sotva se napiv cítil jakousi lehkost na těle, kteréž ještě nikdy neznamenal, a nebyloť mu jináč, než jako by se v povětří vznášel. „Nyní jsi svoboden,“ praví mu starý čarodějník; „od té doby mezi lidmi, kde a jak chceš, buď aby tě viděli anebo neviděli, přebývati můžeš. Nyní můžeš se v mlynáře a hned zase v myslivce aneb v kohokoli jiného proměnit, však ale jen z dobrého oumyslu. A nyní také, kamť se líbí, můžeš se obrátiti, my tě bez překážky propouštíme. Půjdeš-li mezi lidi, tu jsou peníze a tu i lékařství, abys potřebnému a nuznému všudy dobře činiti mohl.“ Holdekron požádal jich, aby mu za některý rok mezi sebou pobýti popřáli, dokavadž by se lékařskému umění jak náleží nevyučil. Tehdy všickni ho za to pochválili, neb porozuměli smyslu jeho, že by bez hlubokého umění světu zhora nic platen nebyl.

Když byla tři léta minula a Holdekron v tom umění pořebné známosti nabyt, vzav ranec s léky na záda a čarodějnickou hůl do ruky, nejprve pustil se do Krkonošských hor, kdež lidé nuzní a jinak nemocemi ztížení obývali. Mnohé brzo uzdravil, jiné z nebezpečností vytrhl a jiným penězi neb potravou pomohl. Tomu dobrodiní jeho byli ovšem rádi; ale nad jeho osobou každý se pozastavil, a protož, majíce z něho posměch, pidimužiků, trpaslíků a jináč jemu přezdívali. Holdekron, rozhněvav se nad tím, že se mu místo vděčnosti tak zle odměňují, žádnému nechtěl víc pomáhati a jakž kde mohl, mstil se a lidem škodil. Obyvatelé, zhrozivše se toho, počali se Holdekrona báti a strachem schli, když se jen k stavení jejich blížil. Že pak

z něho posměch měli, nebylo divu, neb jako pacholátko vyhlížel i také titěrnou řeč měl, kteréž se každý od srdce smáti musil.

Toho času lid na Krkonošských horách svým vrchnostem ještě daní tak pořádně neodváděl jako nyní. Protož vrchnosti každý rok posílali tam vejběřčí, kteříž by ty daně vybírali. Byliť pak to lidé obyčejně zlí a vždycky více žádali, nežli náleželo a než možnost lidu stačila; a pakli jim po vůli nebyli, tehdy sami o své moci, což mohli, pobraii. Protož, kam do stavení vešli, každý se jich hrozně bál a vůbec Uiberzoller, že totiž víc brali, než náleželo, jim říkali. Potom přišlo v přísloví, že i Holdekrona těm vejběřčím přirovnali a jej Ibercola aneb vlastně Rybencála nazývali.

Holdekron, že mu tak říkali, velice se hněval a vida také, že tu místo vděčnosti jen nátisky a útržky trpěti musí, po nemnoha dnech na svůj hrad se navrátil a když toho u spolutovaryšů na lidi toužil, řekl mn starší čarodějník: „To jméno ti ostane. Tys měl býti trpěliv, jakž na člověka náleží, a neměť ses mstítí, protože tebe neznali. Jsi tím sám vinen, že se nyní tebe bojí, před tebou utíkají a domy zavírají. Jak medle zase to napraviš, aby lidé o tobě dobře mysliili?“

Holdekron stál jako němý, nemoha odpovědítí, a jen litoval velmi, že svou vinou v lidu dověrnost ztratil. „Kdybych věděl,“ řekl potom, „že to mohu zase napraviti, rád se opět mezi lidi navrátím a všeliké útržky a křivdy mile a trpělivě snesu.“ Již pozdě jest,“ odpoví čarodějník, „již bys mezi nimi nic více nepořídil. Však chceš-li sobě zase víry a dobré pověsti získati, hleďž nyní jiného způsobu. A víš-li co, celý rok doma u své pěstounky a mezi námi ostaň a nechodiž nikam, až by lidé na tě drobet zapomněli; a pak půjdeš daleko do cizích krajin a tam dobře činiti počneš. A tuť teprv, když svět o tvých dobrých skutcích mluviti bude, pomalu k své vlasti blížiti se můžeš, neb dobrá pověst tvým předchůdcem býti musí.“

Holdekron, poslechnuv té rady, odebral se k pěstounce a oznámil, že zase nějaký čas u ní pobude. Pěstounka měla z toho radost nadmíru velikou, neb ho jako své vlastní dítě milovala, a radila mu, aby nikam víc neodcházel a raději vždy doma přebýval. Ale Holdekron, jak minul rok, nedal se držeti a vzav všeho dosti, čehož potřeboval, na dalekou cestu se vydal. A když se přibližoval k těm místům, kdež prve již byl, všickni mu z cesty ustupovali, v chalupách se uzavírali a kradí za ním hledíce sobě šeptali: „Hle! Tu opět táhne Rybrcol.“ Holdekron to znamenal a velice ho srdce bolelo. „Ach!“ vzdychl sobě hluboce, „vzdálímť se

raději od vás a žádný mne dříve neužít, dokavadž o mně jináče smejšleti nebudete.“ A víc se neohlédnuv pospíchal, aby brzo z těch hor přišel.

Když byl tak daleko, kdež ho víc neznali, stavil se po vesnicích a nejvíce u chudých sedláků noclehoval. Hleděl však jen v soukromí lidem dobře činiti, neb se bál, aby snad před časem dobrá pověst o něm se neroznesla. A když byl již asi sto mil daleko zašel, v jakémsi zbořeném zámku obydlí sobě zvolil. Za dne chodil po okolních vesnicích a kdež koho v bídě postaveného nalezl, každému ochotně sloužil a rád pomohl. Chudým nosil pokrmy a jakž viděl, i penězi jim pomocen byl. Neduživým a nemocným dával léky, rány jim převazoval a hojil a měl-li dosti času, i také bez platu za ně pracoval. Nebozí sedláci, vidouce, jak jim Holdekron veliká dobrodiní prokazuje, všudy ho chválili a ve dni nedělní a sváteční navštěvující ho do příbytku jeho přicházeli. To netrvalo dlouho a již celá krajina o Zlatohlavci, jakž ho tam jmenovali, a o jeho velikých skutcích vypravovala. Všickni domácí i jiní z okolních krajin lidé své nemocné k němu vodili a vozili žádající, aby je uzdravil aneb aspoň radou pomocen byl, neb jisti byli, že prosby jejich neoslyší, nýbrž rád a ochotně v každé potřebě pomáhá.

Když bylo asi půl léta minulo, přijeli k němu vyslanci jistého krále a pozdravivše Holdekrona jménem jeho, o pomoc a radu žádali řkouce: „Náš milostivý a předobrá král má jedinou dceru, a ta jest stále nemocna, takže se král obává, aby mu neumřela. Kdož by dědil po něm naše krásné království a kdo nesmírné poklady jeho? Víš-li tedy jakou radu, aby naši princezce spomoženo býti mohlo, učíš to pro krále, ať bychom mu od tebe potěšitelnou odpověď přinesli.“

„Ještě jsem žádného neoslyšel,“ vece Holdekron; „a tak aniť vás bez pomoci nepropustím. Jděte a povězte králi svému, že po dvou týhodnech přijdu a postarám se, aby princezka zase zdraví nabyla.“

Vyslanci tedy, navrátivše se, králi s velikou radostí vypravili, což od Zlatohlavce byli slyšeli. Král ihned kázal veliké přípravy udělati, aby tak vzáctného lékaře slušně přijal. Ale Holdekron, zvěděv o tom, učinil se neviditelným a prošel celé město i královský palác, až pak před královým pokojem od služebníků a komorníků oznámiti se dal. Král, vyšed z pokoje, hned Holdekrona podle zlatých vlasů poznal a uníživ se před ním, k princezce do pokoje ho uvedl. Holdekron podal jí léků k užívání a čekal, jak se nemoc její měniti bude. Minulo ale

půl dne, pak celý den i celá noc, a lékové bez oučinku byli. I zastyděl se za to a hněvem sotva mluvíti mohl.

„Pane a králi,“ řekl potom, „tu není nemoc přirozená; s dcerou vaší dějít' se věci podivné. Propůjč mi místa v paláci, ať bych pro sebe býti mohl; jáť musím na počátek její nemoci přijíti.“

Král tedy hned rozkázal služebníkům, aby Zlatohlavce, do kteréhož chce pokoje, uvedli a činili všecko, co jim kázati bude. Ale Holdekron řka, že jich služby nepotřebuje, propustil je a sám v komnatě se zavřel. A když vstoupil doprostřed a knížku z rance vytáhl, potom kolo holí, kterouž v pravé ruce držel, okolo sebe na zemi udělal a tiše cosi z knížky říkal. V tu chvíli zatmělo se vůkol a zhluboka zahřmělo. Holdekron, položiv knížku na zemi, jednou nohou na ni vstoupil a vzav z kapsy malou lahvičku, přes kolo ven z ní kropil a přitom stále pro sebe mluvil. Zatím hromobití vždy víc se blížilo a zdaleka v povětří se blýskalo. A když to za půl hodiny trvalo a Holdekron, z místa se nehnuv, k otevřenému oknu hleděl, po malé chvíli stavení se zatřáslo, oheň na všech stranách ze stěny vyrazil; ještě jednou náramně zahřmělo a tuť čarodějnice Medulina v blesku se okáže.

„Hle! Tedy tys to, má nepřítelkyně?“ zvolal Holdekron; „však brzo tě i s tvým uměním zahanbím, nebť již napoli v mé moci jsi. - Nyní mluv, co se s princezkou děje a proč moji lékové v ní žádného oučinku nemají?“

„A proto-liž ses opovážil sem mne povolati?“ zvolala zlostně čarodějnice. „Tedy věz, že princezka, již léčíš, není dcera toho krále, nýbrž že pravá dcera jeho v mých rukou jest. Neradímť, abys ji snad hledal a králi otcí jejímu navrátiti chtěl. Má moc jest známa a ty, pokusíš-li se proti ní bojovati, nešťasten budeš.“ Tak pověděvši vzhůru se zdvihla a s velikou prudkostí z pokoje zmizela.

Holdekron ostal jako zmámen; co viděl a slyšel, bylo mu předivné a nevěděl hned, kde rady pohledati. Aby to králi zjevil, neuznal za dobré, boje se, aby mu tím většího zármutku nezpůsobil. Však ale přece šel k němu a pověděl, aby jist byl, že dceři jeho spomoženo bude, řka: „Milostivý králi, maličko posečkej, ať platných prostředků pohledám a všechny překážky zkazím; slibujiť, že tobě i dceři tvé dobře bude.“ _ A hned, odšed od krále, v avém pokoji se zavřel. „Však co nyní počnu?“ pravil k sobě Holdekron. „Princezce pomoci musím, neb jsem to králi slíbil; než kterak své slovo zdržím, když nyní ani nevím, kde pomoci hledati.“

Holdekron víc se nevrátil do starého zámku, kdež ho lidé tak rádi měli, ale umínil si, že přímo půjde na Křkohrádek a požádá rady od čarodějníků, co by v té věci činiti měl. A hned, pospíšiv z králova paláce, na cestu se vydal. Však, přišed na břeh veliké řeky, uslyší hluboké vzdychání, kteréž náramně srdce jeho proniklo. Holdekron, jsa žádostiv zvědět, potřebuje-li kdo pomoci, spěšně v tu stranu se obrátil a přišed k hustému křoví, uží mládence, an před pannou nadmíru krásnou kleče prosí, aby mu odpustila, že ji na to pusté místo uvedl. Pak vece mládenec: „Vaše oči vždycky hleděly přemilostně, kdyžkoli jsem na vás s outrpností pohlídl. Vy jste naplnila mé srdce láskou a já, nemaje ohledu na váš stav, zamiloval jsem vás. A abych dokázal, že má láska k vám vroucná jest, vytrhl jsem vás z otroctví matky své a dal jsem vám svobodu, kteréž byste jinak byla nedosáhla. A vy nyní tak nevděčně práci mou a vynasnažení mé odměňujete a nechcete naplniti žádosti mé, kteráž z nevypravené lásky k vám pochází.“

2.

[Princezna Papilena]

Tu umlkla princezka a mlčela, až se jí Rudolf ptal, kdo by ta panna byla a co tomu mládenčí odpověděla.

„Ta panna byla jsem já,“ řekla princezka. „Když jsem se narodila, ukradla mne čarodějnice Medulina máteři mé a cizí děvče, dceru kteréhosi plavce, jí podstrčila. Mělat' pak ten oumysl, že mne pro svého syna vychová, aby on někdy království po otci mém na sebe potáhl. Však mu po tu chvíli pravý stav můj tajila a vždycky říkala, že ze sedlského rodu pocházím. Bajidán, ten syn její, zamiloval mne; a když jednou matka jeho odejítí musila, unesl mne z domu jejího, zavedl na to pusté místo a tu lásky ode mne žádal. On byl hanebný otrok chlípné náruživosti a chtěl panenství mému násilí učiniti. Já nestatečná dívka bylat bych se mu musila poddati, kdyby Holdekron, za křovím stoje a na bídu mou hledě, věrně mne se byl neujal. „Co pácháš? Co před se běřeš, nešlechetniče?“ vzkřikl Holdekron vzpurnými slovy. „Což ani nevinností víc si vážití neumíš? Odejdi a svou zhovadilou žádost pojmi na uzdu.“ Bajidán lekl se náramně, neb nevida Holdekrona nemyslil jináč, než že tento hlas z oblak přichází; spěšně ustoupil a celý zděšen okolo sebe hleděl. Holdekron, z křoví vystoupiv a ujav mne za ruku, několik kroků na stranu mne odvedl. Abych ale před Bajidánem jista byla, kolo okolo mne a sebe holí udělal. Já sama leknutím div jsem do mdloby nepadla, neb jsem tak mocné ochrany

od takového pídimužíka se nenadála. Holdekron ale hned mi všecku pochybnost odňal řka: „Bud' dobré mysl, děvče; slibuji ti pomoc a pod mou ochranou jistě ti ani vlas s hlavy nesejde.“

Bajidán, zatím se vzpamatovav, když uzřel, že vedle Holdekrona jsem, rozběhl se a moci chtěl mne od něho odtrhnouti.

Však nebylo mu možné ke kolu přistoupiti. „I, což jsem očarován?“ hněvivě k sobě pravil. „Nejsemť já syn mocné Meduliny? Takt'li mi málo moci udělila matka má, že srdce děvčete přemoci a jí k tomu, aby mne milovala, přinutiti nemohu? Pryč, ustup, pekelná potvoro!“ řekl Holdekronovi; „to děvče nyní mně náleží, já toliko mám k ní právo a co chci, mohu i s ní činiti.“

„Tys nestydatý padouch,“ vece Holdekron, „kterýž z nevinnosti posměch míti přivykl a neostýcháš se ji mordovati, abys svou hovadskou žádost spokojil. Jdi odtud, já tě zaklínám v ta místa, kamž nikdy dívka nohou nepáchne. Ztřeštěn a zmaten bud', dokudž nepoznáš, že nad nevinnost dražšího klenotu není.“

Bajidán tedy byl přinucen od očarovaného kola ustoupiti a pěstí v čelo se bije, vlasy z hlavy rva a slintaje jako pomámený a vytřeštěný sem a tam po zemi divné skoky dělal.

Holdekron, jemuž teď připadlo, že mne Medulina hledati bude, když o mém outěku zví, nevěděl, co si hned poraditi. A když dlouho přemejšlel, nenalézal jiné pomoci, než aby mistra svého z Krkonošských hor povolal. Žádost ta byla ovšem veliká, aby mistr v tak brzkém času a z tak daleké krajiny přišel; však ale přece pomoci doufal, neb věděl, že ho čarodějníci milují a Medulinu v největší nenávisti mají. Tedy zdvihnuv hůl mluvil slova, kterýmž jsem já nerozuměla. Ihned oblakové počnou se v hromadu stahovati a vtom přehrozná tma nás zastře. Odevšak hřmot a jekot, vytí a štěkot psů, mňoukání koček a řehtání koní slyšeti bylo a též vejskání i na rohy troubení myslivců všudy se rozléhalo. Hrůzou a strachem vlasy mi vzhůru vstávaly. Ale Holdekron pořád mluvě v kole se točil a brzo v tu a brzo v onu stranu holí do povětří bil, tak, až mu krůpěje na čele stály. Zatím pořád více hřmělo a blejskalo se. A když to za dvě hodiny trvalo, řeka, kteráž prve se nadula a s velikým hlukem a jekotem odtýkala, tuť pomalu opadala a víc nehučela; také hřmítí a blejskati přestalo a po malé chvíli zdaleka jasná záře se okázala. Ta záře blížila se k nám velmi čerstvě a v tom okamžení stříbrný vůz s dvěma bílými jednorožci k nám se spustil, z kteréhož stařec s dlouhou šedivou bradou, vzezření

vážného a přívětivého, vystoupiv, k nám do kola vkročil. „Odpusť,“ řka, „milý Holdekrono, že pozdě přicházím. Vědělť jsem beztoho, že se ti nic zlého státi nemůže; však znamenaje tvou příhodu, ubral jsem se nejprve na hrad, kterýž nedaleko odtud leží, abych jej pro tebe přichystal, neboť čas posavad není, aby ses s takovou pověstí, jakáž na jméno tvé náleží, domů navrátil. Však právě v tom okamžení, když jsem do hradu vyjítí chtěl, velmi tuhý odpor jsem našel. Čarodějnice Medulina, zvěděvši, že syn její královskou princezku Papilenu - takt' já se jmenuji - z domu jejího unesl, rychle za ním na voze s dvěma draky jela; přišlat' ale pozdě, neb jsi ty již princezku v kole měl a Bajidán pln zoufanlivosti divně třeštil. Zdaleka a tiše, abys ty jí neviděl, dávala na tě pozor a porozuměvši úmyslu tvému, plna hněvu a vzteklosti na hrad Karandat se odebrala, kdež ubrániti chtěla, abys ty v něm příbytku mítí nemohl. Tvá ale věc jest spravedlivá, a protož také Medulina, mé moci nemohši odolati, z Karandatu ustoupiti musila. Ten tedy jsem nyní pro tebe připravil, abys, tu bez překážky bydle, lidem dobře činiti mohl. Líbí-liť se, usedni s princezkou do vozu mého a hned se tam odeběřeme.“

Ihned tvář Holdekronova se vyjasnila, oddechnuv sobě a pot s čela utřev děkoval mistrovi za tu službu, kteréž se byl nenadál, a ujav mne za ruku do vozu mne vedl. Ani pět minut neminulo a my byli na hradě, kterýž na vysokém velmi vrchu stál. Čarodějník, veda nás skrz nejkrásnější světnice, všecko nám okázal a pak řekl: „Tuto jest obydlí vaše a vy tak dlouho tu budete, dokudž se chvalitebná řeč o Holdekronovi po všech krajinách nerozejde, aby se domů navrátiti mohl. Nyní tedy od vás odejdu a stěžkem dříve se shledáme, leč se, Holdekrono, na svůj hrad navrátíš. Činiž tedy, aby to brzo bylo, neb všecko na tvé vůli záleží.“ A to pověděv mistr v okamžení zmizel, že jsem mu ani poděkovati nemohla.

Holdekron, jemuž tak divné příhody nic nového nejsou, aniž tohoto vidění mnoho vážil a jen krátce pověděl: „Můj mistr přeceť dobrý muž jest. Než o vás, krásná kněžno,“ řekl mně, „velikou starost jsem měl, kdyby mi snad mistr můj pomocí byl nepřispěl; neb možné jest, že by mne čarodějnice Medulina přece svým uměním převýšiti mohla. Však již jsme před ní bezpečni a víc se toho nejmenšího báti nemusíme. Jak ale vy, kněžno, spokojena budete, nevím; nejsouť tu žádné komorny a žádné služky; líbí-liť se, já sám služebníkem vašim budu.“

Co jsem mu měla říci; odejítí jsem nemohla a tak byla jsem přinucena na všem přestatí. Však ale Holdekron ochotně mi sloužil a z počátku také sám oběd i večeři strojil; potom pak přivedl čistotnou ženu, kteráž stále okolo mne byla a ve všem mi sloužila. Od toho času potom zřídka

jsem Holdekrona viděla, neb stále chodě po vsích, každému sloužil, kdož pomoci jeho potřeboval. Že tedy tím způsobem mnoho dobrého činil, brzo o něm slavná pověst se roznesla a všickni jeho lékařské umění a zvláště velikou lásku k lidem nadmíru vychvalovali.

Zatím co se všechno to dalo, král onen, jemuž Holdekron dceru uzdraviti slíbil, nemoha se ho dočkati mnohé posly vypravil po světě, aby ho hledajíce buď přivedli, aneb jiných učených lékařů se doptali, kteříž by dceři jeho pomoci mohli. Poslové tedy, přišedše do jednoho města, uslyšeli, že tu sice muži učení a výborní lékaři jsou, však že si jich lid málo váží, a to proto, že by v královské zahradě studánka byla, z kteréž kdož se vody napije, že ode vsí nemoci ihned uzdraven bývá. Poslové, tak zpraveni jsouce, hned domů se navrátili a jak šťastni byli, králi svému vypravovali.

Král tehdy nemeškaje kázal veliký krytý vůz udělati a položiv do něho svou domnělou dceru, s mnohými sloužícími ji na cestu vypravil. Musili jeti lesem, kdež veliké bahno bylo; a když přišli dále, uvízli tak hluboko, že ani s připřeží z místa hnouti se nemohli. Snažili se a pracovali všickni, jen aby brzo do města přijeli; však práce jejich daremní byla a naposledy princezku z vozu vzíti a do vesnice odnésti musili.

Holdekron právě se k tomu nahodil a poznal zdaleka podle oděvu, že služebníci jsou toho krále, jehož dceru uzdraviti slíbil. Aby ho tedy nepoznali, spěšně jinou tvárnost na se vzav, jako myslivec k nim přistoupil. A když slyšel, že princezku vezou k studnici věčného zdraví, jak tu studánku jmenovali, ulekl se velmi; však brzo opět se vzpamatovav slíbil jim, mohou-li tu jen dva dny setrvati, že muže přivede, kterýž jim jistě spomůže. Zatím ale, hned do královského města pospíšiv, pramen té studánky jinam obrátil, takže v tu chvíli voda v ní do dna vyschla.

Vědělt' Holdekron již dávno o té studnici; však ale i to bylo mu málo, že kdož od Meduliny jsouce očarováni vody z ní se napijí, brzkou smrtí scházejí. Radosti pln, že se domnělé královské dceři nic zlého státi nemůže, pospíšil nazpátek. Do vsi a jako vozka s čtyřmi koňmi na to místo přijel, kdež prve s princezkou byli uvízli. Vůz stál posavad v bahně pod nápravu; Holdekron, zapřáh k němu své koně, snadno jím hnul a do vesnice před hospodu přijel. Všickni se tomu podivili a připivše mu, jakožto dobročinného vozku jej chválili. Ale Holdekron pověděl jim řka: „Chcete-li princezku živou do města přivézt, nechejte pít a spěšně na cestu se dejte; a já sám s vámi až na silnici vjedu.“ Služebníci, ochotně vstavše od stolu, princezku vložili do vozu a dále cestou se brali.

Když ale do města přijeli, zarmoutili se velice, neb jim sám král vypravoval, jaké ee neštěstí se studánkou bylo stalo, a litoval velmi, že tak slavná princezka zpátkem bez pomoci jeti musí. „Nic však méně,“ řekl král dále, „poněvadž tak dalekou cestu jedete, radil' bych, abyate i do Čech a princezkou zajeli. Tamt v Praze v královské zahradě jest strom a neseť ovoce, kteréhož okusí-li nemocný, hned pojednou uzdraven bude. Ten král jest dobrotivý a rád každému dobře činí; vím' tedy, že ani vás neoslyší. Jděte jen a mým jménem pozdravení jemu vyříd'te.“

Poslové, porozuměvše té radě, bez meškání do Čech se vydali. Holdekron, kterýž všudy za nimi byl, chtěl věděti, co dále s princezkou dělati budou, a vida, že i do Čech jeti hotovi jsou, řekl k sobě: „Tehdy i tento strom zkaziti mám a lidskému pokolení zase jeden předrahý poklad odejmouti? Však jaká pomoc? Neučiním-li tak, Medulina zvítězí a pravou princezku o království její připraví. Jáť jsem přítel pravdy a spravedlnosti a máť povinnost jest tak činiti, aby ctnost nad nepravostí zvítězila.“

To pověděv Holdekron hned se na cestu přihotovil a k vyvedení evého umění vzal toliko dvě škatulky, v kterýchž z koření udělané těsto měl. Prve než královští služebníci do Prahy byli dojeli, již Holdekron v královské zahradě u zázračného stromu byl. Ovoce na něm právě dozrávalo. Slzy ho polily, když na ten strom pohleděl. „Však není žádné pomoci,“ řekl k sobě a vzav škatulky, jednu na východ a druhou na západ do země zakopal. Ihned ovoce na stromě počalo vadnouti a hníti.

Zatím princezku do Prahy přivezli a předstoupivše před krále snažně žádali, aby jejich princezce ze zázračného stromu ovoce okusiti dovolil. „Rád to učiním,“ odpoví král, „jen ji ke mně na palác přiveďte.“ Sloužící, zradovavše se nad tím, že již princezka uzdravena bude, hned s ní na Pražský hrad přijeli. Král, vstav ochotně, šel s nimi do zahrady, aby jim zázračný strom okázal. Radostí srdce v něm plesalo, že tak slavnou princezku svým ovocem uzdraviti může. Však zbledl a div velikým leknutím neklesl, když přistoupiv k stromu ovoce utrhnouti chtěl. Všiekni přístojící podivili se tomu, vytazující se vespolek, co by králi bylo se přihodilo. „Ach, dobří lidé,“ zvolá král hlasem žalostným, „což nevidíte, že všecko toto ovoce shnilé jest? Má radost najednou zmizela. Ach, prosím vás, jdětež a navraťte se domů a světu vypravujte, jak nešťastný já jsem. Nebet' zajisté hněvá se na mne, že mi lze není, abych dceru tak slavného krále uzdravil.“ Tak promluviv, král celý zarmoucený odšel a poslové, žádné nenalezše pomoci, s princezkou zase do své vlasti odjeli.

Ten strom opustili všickni s bolestným srdcem. I Holdekron velice se rmoutil, že zhoubcem jeho býti musil; však pomyslil, že jináč býti nemohlo, těšil se tím, že čas přijde, kdež všecko zase k dobrému obrátiti moci bude. I odšed z královské zahrady, na svůj hrad pospíšil. Byla již noc, když domů přišel, a přece sobě neodpočinul. „Já musím věděti,“ řekl k sobě, „co a kterak začítí mám, a mistr můj svou radou musí mi pomocen býti.“ Udělal spěšně veliký oheň a přistaviv kotle a džbány, v povětří i na zemi holí kola dělal a přitom tajná slova říkal. To trvalo dlouho, a nic slyšeti a viděti se nedalo. Holdekron již skoro ustal a byl velmi netrpěliv, že svým uměním nic vymoci nemůže. Ještě jednou v kotlích a džbáních kořením zamíchal a do uhlí vonného kadidla vhodil. Ihned ozve se bouřka, jako když zdaleka hřmí, a Holdekron uslyšel tato slova: „Čiň dobře lidem, aby o tobě chvalitebná pověst do vlasti tvé přišla; neboť dříve nepřiblíží se vysvobození tvé, dokavadž s krajany svými smířen nebudeš. A pak teprv bude v moci tvé, cos pokazil, napraviti.“ Po témž oblak se zdvihl a oheň sám od sebe se rozzal. „Není tedy žádné pomoci,“ řekl Holdekron, „abych vodu zázračné studáuce a ovoce zázračnému stromu zase navrátil. Dějž se, mistře, vůle tvá, vůli tvou vždycky budu plniti a osudu svému se neprotívím.“ Tak promluviv z kola vystoupil, oheň zhasl a Holdekron odstaviv kotle a džbány na odpočinutí odešel.

Již slunce vysoko na nebi stálo, když Holdekron procitl. První jeho myšlení bylo, že lidem ještě lépe dělati bude a což byl v těch dnech zameškal, že to dvojnásob nahradí. V těch myšlínkách vejde do mého pokoje, právě když jsem já stojíc u okna služce na své neštěstí naříkala. Zhlédši ho hned jsem mu viděla na obličej, že srdce jeho ztíženo jest, a také jsem poznala, že se řeč s myšlínkami jeho nesrovnává. Oči divně obracel, jako by na mne pohlédnouti nemohl, a tvář jeho se zarděla, jako by styděl se, že mne v nočním oděvu našel. Teprv po chvíli takto ke mně promluvil: „Krásná princezko Papileno, nejsem hoden, abych vaším ochráncem sloul. Ó, jak velice se rmoutím, že nejsem jako jiný rytíř, abych vám kratochvílemi čas ukrátiti mohl. Tu musíte právě jako na poušti živa býti, neb nikdy vám žádný z krásných mládenců na oči nepřijde. Ó, jak já přece jen šťasten jsem, že žádný z princů té milosti nemá jako já, že na vás patřiti a vaší sličnosti diviti se mohu. Kdyby možné bylo, abych se vám okázal v osobě své, jakouž vlastně míti mám, vímť jistě, že by vám v tovaryšství mém ani jediná minuta dlouhá nebyla.“ Z řeči i obličej jeho hned jsem poznala, že na mne laskav jest. Mé neštěstí ovšem mi na srdci leželo; však v moci jsouc jeho, nemohla jsem nic jiného odpověditi, než co by mysl jeho drobet upokojilo.

Nad tím se Holdekron velmi potěšil a hned se tázal sluzky mé: přišli-li lidé za ten čas, co doma nebyl, kteříž by pomoci jeho potřebovali? „Ach, panáčku,“ řekla žena, „ani vám vypraviti nemohu, jaký to nářek od nebohých lidí pro vás byl. Vždyť nemyslili jináč, než že jste navěky odešel a víc se nenavrátíte. Mnozíť šli již až na Krkonošské hory vás hledat a jiní zase krajané vaši, přišedše s nimi, aby vás tu pohledali, chtějíce žádati, abyste se s nimi domů vrátil a to dobrodiní, kteréž lidem v cizích krajinách činíte, raději svým krajanům činil.“

Holdekron byl radostí naplněn nad tou zprávou a ptal se opět, zdali tu ještě kde budou. „Jsouť bezpochyby po vesnicích,“ odpověděla žena: „však panáčku, nevím, jestli se nemejlí podle jména, nebot se po vás docela jináč ptali a kníže Rybrcola vás jmenovali. Jáť vím, že se tak nejmenujete, a myť tu také o žádném Rybrcolovi nevíme.“ „Jsouť to oni,“ vzkřikl Holdekron. „Já, já jsem Rybrcol! A proč bych vám tajiti měl, že mne krajané moji tak jmenují. Nyní tedy, krásná princezko, čas se blíží, že brzo z toho strašlivého hradu vyjdeme a jej potom sejčkům, sovám a vejřům zanecháme. Buďte dobré mysli a lepšího osudu doufejte.“

Sotva jsme ráno vstali a již hrad náš lidem naplněn byl, všickni Holdekrona o pomoc žádali. I byli mezi nimi také někteří, již předstoupivše před něho takto jemn řekli: „Pane a ochránce náš! Když jste mezi námi obcoval a ochotně nám sloužil, nemnoho jsme si vás všímali; ano od mnohých nevážných jen samé křivdy a útržky snášeti jste musil; a protož myslíme, že jste skrz takovou nevděčnost jako přinucen byl nás opustiti a raději jiným cizím národům ochotně sloužiti sobě umínil. Však jsme vás brzo pohřešili a starali se dnem i nocí, kde bychom vás opět našli; bylot' ale vše darmo a nemohliť jsme o vás toho nejmenšího zvědět. Až pak nedávno kupci z těchto krajin, jedouce do Slezska, na naše Krkonošské hory přijeli a divy nám vypravovali o jakémsi pacholátku, kteréž neduživým a potřebným lidem převeliké a nevyslovitedlné služby prokazuje. Podle té zprávy a vypsání vaší osoby hned jsme pomyslili, že to žádný jiný nebude nežli naše mladé kníže Holdekron. I vyšliť jsme tedy, abychom vás pohledali; a hle, šťastná hvězda vedla nás až k místu tomuto, kdež jsme vás i našli. Tu stojíme před vámi a jménem veškerého krkonošského lidu žádáme vás, jakž nejsnažněji býti může, abyste nám předešlá naše poblouzení milostivě prominul a zase k nám ae navrátiti ráčil.“

Holdekron, z slov jejich poznávaje, že již o něm ve vlasti jeho slavná pověst jde, radostí velikou zplesal a slíbil, že žádost jejich brzo naplní. Aby pak byli cele ubezpečeni, že se s Krkonošskými smířil, dal poslům škatulku a mnohými léky, řka: aby navracující se domů po

cestách nemocné jimi léčili. Poslové, uslyševše tu potěšitelnou novinu, hned se vybrali z hradu a přišedše domů vypravovali s plesáním, že se Rybrcol do vlasti své zase navrátí.

Holdekron tu chvíli hotovil se na cestu, pravila dále Papilena; však ale prostředku nevěděl, kterak by mne před mocí a zlostí čarodějnice Meduliny zachránil. Na hradě byla jsem ovšem před ní bezpečna, ale budu-li i vně, o tom Holdekron ujištěn nebyl. Neboť vždycky se stalo, když jsem buď z hradu na zeď aneb k mostu vyšla, že se hrozné povětrí strhlo a sirnatou parou zapáchalo; z čehož Holdekron jináč nesoudil, než že pomocníci čarodějnice Meduliny nablízce jsou a na mne očíhují.

Tehdy Holdekron opět k svému umění se utekl, aby mistra svého o radu a pomoc žádal. A když podle svého způsobu s tím uměním se obíral, tu náhle čarodějník na voze s jednorožci přijede. Já a služka má byly jsme tu právě přítomny. A když mistr Holdekronův z vozu vystoupil, otočiv se k služce řekl: „Za tvou věrnou službu dávám ti hrad tento pod ochranu; tu jsi paní nade všemi poklady; a když co potřebovati budeš, tu máš klíč, jdi tamto do sklepa pod skalou a bohatství v hojnosti tu nalezneš. Však pamatuj, abys lidem dobře činila.“ Nato ke mně promluvil řka: „I vy, milostivá princezko, mé ochrany hodna jste; mějte strpení a šťastna budete. Vstupte tedy do vozu, at vás do rozkošného ráje odvezu, neb toto místo pro vás posavad jen pustina bylo.“ Pak řekl Holdekronovi: „Rybrcole, pěšky jsi do světa vyšel, pěšky také domů putovati musíš.“

Já, jež jsem takovým příhodám již byla přivykla, dlouho jsem ee nerozmejšlela a jakž mi čarodějník místo okázal, k němu do vozu jeem sedla. Příliš dlouho naše cesta netrvala; byli jsme brzo na vrchu Kolečci a pak na hradě Rybrcolově. Pěstounka mladého knížete Holdekrona aneb, jakž nyní jej jmenovati budeme, Rybrcola, velmi se podivila, kterak my dva lidé beze všeho ourazu na hrad jsme přijítí mohli, a hrůza obešla ji, když se čarodějníkovi do očí podívala. Ale on, ujav ji za ruku, takto k ní promluvil: „Nelekejte se, šlechtná paní, já jsem přítel všech lidí, zlého přede mnou nemá se žádný co obávati, jestli ne dobrého očekávati. Já vám přivádím tuto princezku Papilenu, abyste ji na starosti měla; jest vaší služby a úcty hodna. - Až přijde čas, opět se uvidíme; já musím nyní po své práci jíti, šetřte jen pilně toho, oč vás nyní žádám.“ Po těchto slovích zmizel.

Pěstounka Rybrcolova přijala mne tak mile a ochotně jako nejslavnější královnu. Všecky tyto pokoje, jakž vidíš, jen k mému obydlí vykážala a sama se svými služkami na pomyšlení mně slouží. Mezi tím, co jsem já již zde byla, musil Rybrcol mnohé nesnáze na své cestě snéstí,

když se k svým na Krkonošské hory ubíral. Jednou přišlo mu jít přes dlouhé dřevěné lávky, po nichž dva podle sebe pohodlně jít nemohli. Když přišel doprostřed, potkal se s opilým řezníkem, kterýž Rybrcolovi nikterak uhnouti se nechtěl a nutil jej, aby zase nazpátek šel. Rybrcol chtěl mu říci, že toho není potřebí a že se může jeden druhému pohodlně vyhnouti; však než to promluvil, ochlastaný řezník dal Rybrcolovi takovou ránu, že ho hned s lávek do vody shodil. Rybrcol měl co dělati, než sobě z vody pomohl, a když vylezl na břeh, byl tak mdlý, že se musil položit a sobě odpočinouti.

Po druhé šel skrz jeden les hlavní silnicí a jako jindy na nic zlého nemysle, vesele cestou krácel. Vtom přijede krytý vůz proti němu a před ním státi zůstal. Kterýž v něm seděl, slezl dolů a táže se Rybrcola, kam jde a co jest zač. „Já jsem horák,“ odpověděl Rybrcol, „a byliny nosím do krajin, kteréž tam nerostou, a vracuji se nyní zase domů.“ „Nechtěl-li bys se mnou do města,“ pravil pán, „u mne ti nebude nic scházeti, jísti a pítí budeš dosti míti a peněz až nazbyt, a k práci beztoho žádné tebe potřebovati nemohu.“

„Ach, pane,“ odpověděl Rybrcol, „já sice bez peněz jsem, však jich nepotřebuji, a přece mi nic neschází. A byť bych největší nouzi měl, přece bych s vámi nešel, poněvadž vím, že vám k žádné platnosti býti nemohu, a zde venku lidé mé pomoci velmi potřebují.“ „A nyní já tvé pomoci potřebuji,“ řekl vzpurně pán a kázal pacholku, aby mu ho svázati pomohl, a svázaného do vozu položili. Rybrcol, maje ruce svázané, nemohl sobě pomoci a svých prostředků z rance vzíti, aby se neviditedlným učinil, a protož musil příležitostného času očekávati.

Tento pán prve sloužil jako dvořan u jednoho knížete, pro své však špatné chování ode dvora zapuzen byl. I umínil sobě, že k jinému knížeti pojede a tam u dvora služby hledati bude. Na té cestě tedy spatřil Rybrcola a hned mu na mysl připadlo, že jej některé vzácné vrchnosti jako trpaslíka dobře prodati může, a protož, když do nejbližšího města přijel, dal mu podle kroje trpaslické šatky šíti a do nich jej oblekl. Rybrcol vida, co se s ním děje a kdo nyní jeho pánem jest, umínil si nad ním se pomstíti. Dával tedy dobrý pozor, kam pán ranec jeho uloží, a stavěl se, že ke všemu povolný jest. I přijeli k jednomu knížecímu dvoru, kdež veliké komonstvo bylo, a právě tam žádného trpaslíka neměli. Protož pán s Rybrcolem byl velmi vlídně a mile přijat. Kníže pán dal mu za něho šest tisíc kusů dukátů; ale poněvadž Rybrcol tehdy sobě umínil, že nebude než svou horáckou řečí mluvit, byl dán pánu svému nazpátek, aby jej holandskému jazyku vyučil, kterýmž při tom dvoře mluvili. Rybrcol však, uhlídav příhodný

čas, kradí vzal svůj ranec a okusiv léku neviditedlnosti z města zmizel. Pán, kterýž Rybrcola tak draze prodal, byl za to do vězení vržen a pak citedlně potrestán.

Rybrcol po té příhodě táhl ke Krkonošským horám a všickni, kamžkoli přišel a kdož ho znali, s velikým plesáním jej přijali, takže se ta novina v brzkém času po všech horách roznesla. Mnozí z uctivosti až na hrad jej provázeli. Ach, jaké tu bylo od pětounky plesání, kteráž svého miláčka již ta.k dávno neviděla. Ale on neokázal na sobě příliš veliké radosti, nýbrž jen po mně se ptal a přišed ke mně pravil: „Nu, jak se vám zde vede, jak se vám u nás líbí? Mně byl ten čas bez vás velmi dlouhý. Ó, kýž jest možné, abych své živobyті s vámi společně strávití mohl!“ A tuť hluboce vzdychl a oči k zemi sklopil. Já nemohla jináč než vlídně k němu promluvití, neboť jsem věděla jedno, že vysvobození mé v moci jeho jest, a druhé, poněvadž mi vždy dobře dělá a se mnou jakožto s královskou princezkou zachází. Ta tedy má vlídnost dodala mu smělosti, že každodenně ke mně chodití počal a někdy také déle se v mém pokoji zdržel. Dvě léta již minula, než jsem mu drobet přivykla; ale toho jsem se vždy obávala, aby snad ode mne lásky nežádal. Však se to naposledy přece stalo, že jsem se tomu vyhnouti nemohla. Když jsme jednou sami spolu byli, vzav mne za ruku, laskavými slovy počal přednášetí, jak velice srdce jeho láskou ke mně hoří, a maje slzy v očích snažně žádal, abych ho i já též milovala. A tuť, sednuv podle mne na sesli, všecky své příhody mně vypravoval. Z pouhé vděčnosti a uznalosti, nikoli však z lásky, ruku jsem mu podala, myslíc sobě, kdyby přece někdy k své mužské tvárnosti přišel, že bych ho anad milovala. Pravila jsem mu tedy, aby ještě nějaký čas posečkal a pak že jeho věrná choť býti chci. Jakou radost Rybrcol nad tím měl, nemohu vyslovití. „Jednou.se vás přece dočkám,“ pravil, „necht' jest to dnes nebo zítra, jen když vím, že má býti chcete.“ Od té doby, zdá se mi, že mne hlídá, neboť ani sklepník ani kuchař do mých pokojů více vkročití nesmějí.

Již jsou zase tři léta, co jsem mu svou ruku dala, a Rybrcol nyní na to naléhá, abych podle řádu jeho manželkou byla; ale já vyznati musím, že ho pro jeho dětinskou postavu nemiluji; kterak tedy mám k žádosti jeho svolití? A přece, bude-li to déle trvatí a já vysvobozena nebudu, musím se mu poddatí. - Již bylo pět mladých, statečných a krásných rytířů před hradem naším, kteříž, nevím jakým způsobem o mně zvěděvše, o to se pokoušeli, aby mne vysvohodili a srdce mého i ruku mé sobě zasloužili. Však všickni byli nešťastni; zde v tomto rybníce vzali za své a jak myslím, skrze čáry v ryby proměněni jsou.

„Nyní jsem tobě všeckó o Rybrcolovi pověděla,“ řekla prin..cezka Papilena k Rudolfovi, „z toho sud', co činití máš. Ovšem, kdybych věděla, že čarodějnící, již tobě za kmotry stáli, zde

na hradě mezi ostatními jsou, radila bych: vezmi sobě tu smělost a jdi k nim dolů; však nevím; a tuť by rada má nic platna nebyla, anobř snad škodna. Zatím, což před sebe vezmeš, buď v tom stálý a neohrožené myslí.“

„Ó, jistě, jistě,“ zvolal Rudolf, „oni zde přebývají; neboť já poznávám, že ne mně, ale Rybrcolovi kvůli mými kmotry byli. - Nyní mluvte jen, kam mám jít, abych je našel a jim svůj bídný stav pověděl.“

„Ale já ti musím říci,“ pravila Papilena, „že tvé předsevzetí není bez nebezpečství.“

„Ani smrti se nebojím; což jsem vzal před sebe, musíť býti vykonáno.“

„Tedy pojď,“ řekla Papilena a ujavši ho za ruku, k těm schodům ho vedla, kudy Rybrcol tajně do sklepu chodil.

Rudolf, otevřev almaru, spatřil dveře a hořící lampa na stěně visela. I vzal ji a směle dolů krácel. K trojím železným dveřím přišel a všechny se lehce otevřít daly, až pak do sklepu se dostal, kdež čarodějníci pracovali. „Vzhůru,“ křičeli všickni, „naše práce jest zkažena; vzhůru, zahladme člověka, jenž tak zoufanlivě opovážlivý jest!“ - a vstavše, na Rudolfa, kterýž celý ustrašený mezi dveřmi stál, ouprkem běželi. Než najednou zůstali státi a jeden na druhého hleděl. Rudolf sám velmi se tomu divil, že tito rozkacení lvové najednou se ztišili, a bylo mu hned zase drobet veseleji. Pozdvihnuv oči svých bedlivě na ně hleděl, zdali by kterého z nich poznati mohl. Ale nadarmo, on se nemohl upamatovati, že by byl kdy kterého viděl. Tak stál za velikou chvíli, až pak ze zadních dveří dva velicí muži vyšli, majíce v ruce žluté rozsvícené pochodně. Hleděli vesele a přívětivě. Když se k velikému ohni, kterýž uprostřed sklepu rozdělán byl, přiblížili a cosi do něho vhodili i jakési veršíky odříkávali, poznal Rudolf, že jeden z nich kmoť jeho jest. I zradoval se velice a s veselým srdcem očekával, až by k němu promluvit mohl. Zatím všickni ostatní čarodějníci od něho odstoupili a k těmto dvěma se připojili, veršíky s nimi odříkávajíce. Naposledy, vystoupiv jeden z kola a vzav Rudolfa za ruku, doprostřed přistojících jej uvedl a všickni zdvihše se Rudolfa obstoupili a podobné ceremonie okolo něho činili. Rudolf nevěděl, co se s ním děje, však doufal, že ho nic zlého nepotká. Pak najednou umklí a na různou se rozdělili, toliko jediný kmoť Rudolfův před ním státi zůstal. „Ty jsi příliš opovážlivý, že ses pokusil k nám vjít, skrz tebe jest jedna naše práce tak zkažena, že jí společně ani v třinácti dnech napravit nemůžeme; tys za tu svou opovážlivost umřítí měl. Lampa ale, kterouž v ruce držíš, život ti obhájila. Však potud cele

osvobozen nejsi. Co ti teď uložím, vykonati musíš, jinak jest veta po tobě. Sedm mil odtud bydlí mezi horami čarodějnice, jménem Medulina, onat naše nejouhlnější nepřítelkyně jest; tu musíš přemoci a ji buď živou aneb mrtvou nám do rukou dodati.“

Rudolf se ulekl, když Medulinu jmenovati slyšel, neb o ní mnoho věděl z příběhů, kteréž mu princezna Papilena vypravovala; nyní ale, když vyrozuměl, že s ní válčiti má, tu celý strachem ztrnul. „Neboj se nic,“ pravil k němu čarodějník, „však my tebe již ozbrojíme, že ti nebude moci uškoditi. Jen buď stálé myslí a zvítězíš-li, budeš štěstí tvé; nebo na ten toliko způsob budeš moci Rybrcolovi tři zlatá peří z hlavy vytrhnouti, pro kteráž jsi tak dalekou cestu vážití musil. Však dokud čarodějnice Medulina jata není, nesmíš s tím oumyslem těla jeho se dotknouti, sice bys na tom místě zemřel.“

Tato slova dodala zase Rudolfovi srdce, takže hned čarodějníka žádal, by ho brzy nějakou dobrou zbraní ozbrojil, aby před každým nebezpečenstvím jist a zachráněn byl. „Právě,“ dí čarodějník, „již času nezbyvá, abys pryč byl, než se Rybrcol domů navrátí; připrav se a přijmi něco umění našeho, abys jím k těžkým půtkám ozbrojen byl.“

A hned všickni kolem zase přistoupili a obcházejíce jej své obyčejné veršiky odříkávali. Pak mu vstavili na hlavu černou vysokou čepici, přes ramena zavěsili zeleného a žlutého hada a k boku připjali s pošvou pás, kterýž z pěkných bílých kostí divně udělán byl, a do ruky dali mu meč, jenž se brzo červeně a brzo modře třpytil. I také hodili mu na krk tašku s rozličnými líky a kořením a naposledy kolem a kolem jej podkouřili.

Když na ten způsob Rudolf proti Medulině ozbrojen byl, skrz podzemní průchod z hradu jej vyvedli a až přes Krkonošské hory doprovodili. „Zde,“ pravil kmož čarodějník k Rudolfovi, „posečkej, až ti povím, co všecko musíš dělati. Již nejsi příliš daleko od sídla čarodějnice Meduliny, jdi přímo po této stezce a neboj se ničehož, byť nevím co tobě vstříc přišlo, ani vodě ani ohni se nevyhýbej. Pak přijdeš na takové místo, kdež cesty více před sebou nespátíš. Tu zůstaň státi a nedopouštěj žádnému, by sem neb tam po té stezce šel. Potom jdi dále a toho lva, jehož před sebou ležeti spatříš, zabij a čarodějnici tohoto prášku před nohama nasyp. A tuť uvidíš, co dále činiti máš. Nyní jdi a já doufám, že se beze všeho ourazu zpátkem navrátíš.“ Po těchto slovích čarodějník zmizel.

Rudolf odváživ se pustil se na tu neveselou cestu a musil nejprve skrz ouzké, hluboké a křivolaké oudolí jíti, z kteréhož k veliké tmavé jeskyni přišel; před ní a v ní spatřil rozličná

předivná zvířata, jakýchž člověk ještě nikdy neviděl. Tu byl lev s dvěma hlavama, tu skákal zajíc s vysokými rohy, tam lítali ohniví draci a tu zase soptěly a jed plily ukrutné saně. „Ach, to jest příliš veliké zkoušení,“ pomyslíl sobě Rudolf v duchu, „kterýť pak člověk nezděsí se těchto ukrutných potvor? Žádný by div nebyl, kdybych zde jen od strachu umřel. A nyní dokonce mám do této jeskyně jíti, poněvadž mne tam cesta vede. Ó, buďte mi všickni dobří duchové nápomocni!“ - A tuť, svým mečem třikrát do povětří udeřiv, do jeskyně jako slepý vešel. Když byl asi padesáte krokův, seděla přehrozná sova na skále, kteráž oči jako husí vejce veliké měla a jimi jako pochodně svítila. „Což,“ pomyslíl sobě, „kdybych tuto sovu zabil a obě oči jí vyloupal, mohl bych snad sobě jimi posvítiti?“ A hned, napřáhnuv meč svůj, hlavu jí uťal, oči vyloupal a sobě svítil. Však mu nebyly k veliké platnosti, neboť sotva šel dvacet kroků, přišel mezi okliky a vtom cítil náramné horko, jako by mu nejprudčejší slunce nad hlavou stálo. I také počali se nad ním ohniví ptáci, hadi a rozličné potvory vznášeti, takže žádné svíce a pochodně více nepotřeboval. K tomu spatřil zdaleka veliký oheň, kterýž tím větší byl, čím se více k němu přibližoval, a z kteréhož ty ohnivé potvory létaly. Svou cestu před sebou patrně viděl, ale lekl se velmi, že ho přímo k ohni vede.

„Vždyť tam shořím,“ pomyslíl sobě, „jestli se k tomu ohni jen přiblížím; jsemť již beztoho od horka napolou pečený.“ Upamatoval se ale, co mu kmotr jeho byl řekl, a směle do plamene vešel. Již kolem okolo něho syčelo, jako by oděv na něm hořel a vlasové na hlavě se škvařili. Rudolf však, na to nic nedbaje, šel jen přece skrz oheň svou cestou a plamen mu ani za mák neuškodil. Když prošel oheň, stál mezi dvěma skalama, mezi kterýmiž žádného průchodu nebylo, a k tomu veliká řeka dále jíti mu bránila. Měl tedy na rozmyšlenou, také-li se zpátkem skrz oheň vrátiti čili tuto řeku přebřísti má, jak mu cesta ukazuje. Umínil si, že vodou pobřeže, však sotva do řeky vkročil, voda ho pohltila, Když ke dnu dopadl, viděl zase svou cestu a jakžkoli řeka velmi prudká byla, přece Rudolf snadně ven vyjítí mohl. U vodě neměl tak velikých nesnází, než že ryby přepodivné a jiné vodní potvory často se mu mezi nohy pletly, někdy dokonce tak mu v cestě byly, že do nich svým mečem sekati a na ten způsob je rozháněti musil. Málo jda od řeky přišel k veliké zahradě, kteráž se mu velmi krásná býti zdála. I pomyslíl si: „Což tuto Medulina, ta ukrutnice, přebývá?“ Ale brzy spatřil, že se na všech stranách převelicí a hrozní hadi plazili, tam ohyzdné žáby skákaly a tu zase v povětří draci a jiné jedovaté příšery lítali.

Když do zahrady vkročiti měl, nastavilo se v cestu mnoho strašlivých zvířat, kteráž Rudolfovi do zahrady vjítí bránila; Rudolf ale napřáhl meč svůj a takto k nim mluvil: „Já nemohu věřiti,

abyste vy hovada byli; vy jste lidé, kterýmž jistě ukrutná Medulina ze msty tuto tvářnost dala. Odstupte ode mne a nebuďte sami proti sobě. Já přicházím s Medulinou bojovati, ji chci přemoci a vás odtud vysvoboditi. Pryč z cesty, sice vás na kusy rozsekám.“

Na ta slova všecky potvory hned ustoupily a daleko za ním tiše se plazily. Rudolf, jda svou cestou a nevěda kam, přišel k černé vysoké skále, kdež čarodějnice Medulina své obydlí měla. V te skále spatřil velikou rozsedlinu, z kteréž náramný dým vycházel. Ochotně sehnul se k zemi, hledě, také-li ho i sem ceata povede, však cesty více nespátřil, a tuť ho najednou hrůza obešla; nebo sobě pomyslí, že tu Medulina přebýváti bude. Nic však méně odvážil se a vešel do jeskyně se zmužilou myslí; když ale doprostřed přišel, byla tu taková tma, že nevěděl, kudy a kam kročiti má. I nedbal ani na to a jda přece stále myslel, jak by se Meduliny zmocniti mohl. V těch myšlínkách dostal se až k velikým vratům, v nichž dva havíři na stráž stáli, a na stupni mezi vraty ležel překrutný lev, kterýž, když se Rudolf přibližoval, tak velice zařval, že se celá skála zatřásla a div se se vším i s palácem Medulininým ještě hlouběji do země byla nezpropadla. „Zde zůstává,“ pravil k němu hned jeden z havířů, „mocná čarodějnice Medulina; což tebe pohnulo, opovážlivý člověče, že sem přicházíš?“

„Mluv, až se tebe tázati budu,“ pravil k němu Rudolf velmi vzpurně; „nyní jsi otrok můj aneb, chceš-li, buď mým přítelem. Z toho, že mne zde vidíš, můžeš poznati, že velikou moc mám. Já přicházím, abych Medulinu jal a všecky její vězně na svobodu propustil. Porad' mi, jak bych se jí nejsnáze zmocniti mohl.“

„Ó, mládenče,“ řekli oba najednou, „kdybys v stavu byl tohoto lva zabítí, my bychom tobě sami pomohli, abys ji jal, a zjevili bychom tobě všecko tajemství, kteréž v tomto paláci skryto jest. Tento lev již po druhé zařval a když po třetí zařve a jestli ho zatím neusmrtíš, procitne a tebe na kusy roztrhá.“

Rudolf, aniž jim dal odpovědi, v tu chvíli napřáhl meč svůj a lvovi jednou ranou hlavu stal.

Havíři radostí skočili s míst svých a s pohnutou myslí Rudolfovi děkovali, že je toho ukrutného společníka zprostil. Jeden z nich hned lvovi dýkou jazyk uřízl a tuť Rudolfa dále za palác vedli. Zde byl veliký sloup, při kterémž dole mramorová tabulka jako na hrobovém kameni ležela. Pravil jeden havíř: „Tu leží mocný čarodějník, jménem Bucefanfalus, a jest vlastní pán tohoto podzemního paláce. Byl velmi dobrý muž a vždy lidem veliká dobrodíní prokazoval. Jednoho času, když k sobě mnoho rozličných pánův pozval a s nimi vesel byl,

přepadla jej čarodějnice Medulina a javši ho, do tohoto hrobu jej zavřela, hosti pak všechny v rozličné tvory proměnila. My dva jsme skutečně havíři, a právě tehdyž jsme před palácem stáli; protož nám také Medulina neodpustila a ustanovila nás zde hlídači a toho ukrutného lva za společníka nám přidala. Kdož Bucefanfala znal, každý jej miloval; a ty sám brzo poznáš, že i tvé lásky hoden jest. Vezmi tento jazyk a krví z něho pomaž zámky u tohoto kamene, my ostatní věci sami vykonáme.“

Rudolf vzav jazyk potíral zámky krví a havíři, sklonivše blavy proti sobě, jakási nesrozumitelná slova odříkávali. Po malé chvíli kámen se zdvihl a Bucefanfalus v své osobě z hrobu povstal. „Přátelé,“ promluvil k nim, „ještě jako ve snách jsem, nenadál jsem se, že tak brzy povstanu. Mluvte, jest lev Medulinin skutečně zabit?“

„Zde jest jazyk z něho,“ řekl havíř. „Tento mládenec dokázal ten hrdinský skutek.“

„Ó, vítej k nám, reku mocný,“ pravil Bucefanfalus, „odměny své dosáhneš, neboi jí hoden jsi. Než povězte, kde jest Medulina?“

„V příbytku svém,“ řekli oba havíři; „teď právě zase svá kouzla provádí a my máme příležitost čas, že se jí snadně zmocniti můžeme; pojdte a učinme tak.“

Bucefanfalus přivedl je do velikého večeřadla, kteréž tak krásně ozdobeno a osvětleno bylo, jako když knížata a králové za nynějších časů hostiny drží. Kolem a kolem stáli stolové a bylo na nich množství skvostných pokrmů i drahých nápojů nakladeno, však žádní lidé za nimi neseděli. Rudolf s podivením tázal se: „Co to má znamenati?“

„Nediv se,“ pravil Bucefanfalus, „brzo spatříš hostí mnoho. Ó, byla to veselá noc! - Však dnes zase bude.“

A tuť, vstoupiv s nimi doprostřed večeřadla, holí svou v povětří kola dělal a některá čarodějnická slova říkati počal. V tom okamžení se všech stran rozličná zvířata přicházela, takže to prostrané místo brzy samými koňmi, voly, velbloudy, lvy, tygry, nedvědy, vlky, liškami i psy a kočkami naplněno bylo.

„Aj, toť jest pěkná společnost,“ pomyslil sobě Rudolf, „jestliže tito naši hosté jsou, mohuť pěkného vyražení očekávati!“

Bucefanfalus vida, že již více zvířat nepřichází, ztišil se a vzav tři svíce se stěny, dal jednu Rudolfovi a druhé dvě havířům, aby je drželi. Pak vzal z kapsy škatulku a z ní prášek do plamene těch svící nasypal. V tu chvíli po celém večeřadle náramně se zablesklo a veselý a radostný lidský hlahol slyšeli. Rudolf se ohlídl - a hle - na místě zvířat spatřil všudy lidi stavu rozličného, muže i ženy, velmi bohatě oblečené, již se mezi sebou radovali a štěstí sobě i Bucefanfalovi žádali. „Ne mně, ale tomuto mládenci,“ zvolal Bucefanfalus, „máte i co děkovati; byť jeho nebylo, ani já ani vy nemohli bychom zde tak veseli býti.“

A tuť hned všickni Rudolfa oslavovali a veliké díky mu činili.

Bucefanfalus dal svou holí znamení a hned se hlučná hudba na všech stranách rozláhala a hosté někteří se za stoly posadili, jiní pak tancovali a jiní ještě, semtam se procházejíce, mezi sebou rozmlouvali. Rudolf, divě se tomu všemu, ještě svým očím nevěřil, až pak se otázel čarodějníka, také-li to opravdiví pokrmové jsou.

„Opravdiví,“ odpověděl Bucefanfalus, „jsi-li lačný, pojď a můžeš jich okusiti.“

I šli a posadivše se za stůl s několika jinými, již obzvláštní přátelé čarodějníkovi byli, jedli a pili všickni společně.

Po nějaké chvíli povstal dole převeliký smích a chechtání a hned se mnozí houfové dohromady sbíhali.

„Co se stalo?“ tázal se Rudolf.

„To jest čarodějnice Medulina,“ odpověděli. „Ona se diví, jak se mohlo státi, že tuto lidé jsou. Hosté z ní ale posměch mají.“

Rudolf chtěl se na ni podívati, čarodějník mu ale bránil, řka: „Však i k vám přijde.“

A tak se také stalo. Když do večeřadla vstoupila, řekla k Rudolfovi:

„I, který zlý nepřítel přinesl tě v ta místa? Což jsi tak vztekle odvážný, že se ani ohně ani vody nehrozíš? Hned mi dej meč svůj, anebo tě na místě uškrtním.“

Rudolf se skutečně před ní třásl, nebo o bezbožnosti její prve slyšel. Bucefanfalus ale k němu pravil: „Neboj se nic; cožpak to nevidíš, že třeští?“

„Co, já že třeštím?“ zvolala; „vy jste ožralí a ochlastaní a nevíte, co mluvíte.“

Všickni se jí dali do hrozného smíchu.

„Co?“ počala vzpurněji proti nim se vztekati; „vy se mně vysmíváte? Maličko posečkejte a já dokáži vám, že zde paní jsem.“ A točíc se mezi nimi, prutem okolo sebe kola dělala.

Všickni se znovu do smíchu dali. Medulina, plna zlosti, že svého umění vyvésti nemůže, začala zuřiti a jako vzteklá saň sobě počínala. Bucefanfalus v tu chvíli kázal havířům Medulinu jíti a svázati a na hrad k Rybrcolovi dodati. Padc obrátiv, se takto k hostem promluvil:

„Nejmilejší přátelé, já vám děkuji, že jste se tak houfně najítí dali, a přitom žádám za odpuštění, že jste zde déle proti mé a své vůli zůstati musili. I zvítězil' jsem pomocí tohoto mládence nad nepřítelkyní svou a nyní vás od sebe propouštím. Chcete-li však očití svědkové toho býti, jak Medulině nepravosti její odplatím, následujte mne na hrad Rybrcolův.“

Všickni to s velikým plesáním přijali a „Zdráv buď Bucefanfalus! Zdráv buď Rudolf!“ ze všech stran volali.

Tu hned služebníci, rozsvítivše svíce, hostem je dávali a sami, voskové pochodně vzavše, před nimi z večeřadla šli; naposledy před Bucefanfalem a Rudolfem čtyři havíři čarodějníci Medulinu na nosidlech nesli a jiní mnozí havíři s černými pochodněmi ji provázeli. Podívání byloť to překrásné. Hudebníci také stále hráli a lidé vysokými hlasy prozpěvovali. Když tím řádem k vratům přišli, kázal Bucefanfalus lva do toho hrobu, kdež sám prve ležel, vhoditi a na něj kámen mramorový přivaliti. A když se tak stalo, s tím průvodem od paláce se obrátili a podle jeskyně jdouce nejkrásnějšími zahradami ke Krkonošským horám se ubírali.

Rybrcol právě tím časem se svým papouškem z Krkohrádku domů se navracel. Ani za dvě hodiny cesty nebyl od svého hradu, když nenadále v oudolí takové procesí spatřil. Na obrat křovím a roklemi pospíchal k cestě, kudy oni jíti měli, a postavil se v takovém místě, kdež by všecko navlas viděti mohl.

Tu velmi pozorně na ně hleděl, ale nemálo se podivil, když čarodějníci Medulinu na nosidlech nésti spatřil. I pomyslíl sobě a těch myšlínek se lekl, že snad to lid její jest a jde hradu jeho dobývati.

Když pak všickni zašli, dal se stranou za nimi, aby zvěděl, také-li přece k hradu jeho táhnou. Ale vida, že se se silnice nedávají, šel v tu stranu, kudy podzemním průchodem k hradu přijíti mohl. Tu se teprv náramně lekl a div zpátkem nepadl, když některé služebníky spatřil, že již s rozžatými pochodněmi do průchodu vcházejí a jiní též za nimi se ubírají.

„Já jsem zrazen,“ smutně zvolal; „mému nepříteli poštěstilo se, kdy jsem doma nebyl. Medulina jest na mém hradě a takový zástup s ní! Ó, má princezko, ty mne jistě více nespatriš! Medulina jest má ouhlavní nepřítelkyně, tať na mém hradě divné věci provoditi bude. Ach, mistře můj, což jsi mne docela opustil!“ Tak sobě stále naříkal a rozmejšlel, co počítí má.

Když již všickni pod zemí byli, tiše za nimi klusal, chtě viděti, také-li ještě dveře otevřeny jsou. I našel je otevřeny, však do nich vkročiti nechtěl, obávaje se, že snad ho Medulina tím způsobem oklamati a chytiti myslí. A tak, zavřev dveře, odtud k mostu šel, kudy jindy do svého hradu chodíval. Byla iž pouhá noc a hvězdy toliko jasně se třpytily, když přišel na most. I tu v myšlínkách zůstal státi, také-li jej přejíti má, bávaje se zase nástrah, kteréž mu snad Medulina byla učiniti mohla.

„Ne,“ pravil k sobě, „nepůjdu přes něj, kdo ví, co tu na mě naléčeno jest; Medulina jest bezbožná žena. Raději kdes pod stromem tu noc přebudu a do rána všecko se můž změnit.“

Obrátil se tedy ochotně a šel několik set kroků od rybníka na kopec a sednuv pod strom odpočíval, však usnouti nemohl. Papouška svého vzal na klín, chvíli s ním laškoval a chvíli na svůj osud jemu žaloval a přitom pořád smutně na svůj hrad hleděl. Najednou spatřil, že na hradě jeho všecka okna se osvítila a lidé, jež s Medulinou přicházeti viděl, semtam se procházejí. „Co to má znamenati,“ pomyslíl sobě, „vždyť snad dokonce na mém hradě veselí býti chtějí.“ A sotva to dořekl, slyšel hlučnou hudbu, vejskání a prozpěvování, až se všecko všudy rozléhalo. Ó, jak mu teskno bylo! Chtěl ihned se země povstati a na hrad jíti, avšak v tom mu na mysl připadla Medulina a Rybrcol klesnuv na zemi svou hlavu položil. Do bílého rána, ani oka nezamhouřiv, zůstal ležeti. Pak zdvihnuv se a vzav papouška na ruku, šel do jedné jeskyně, kteráž nedaleko odtud byla.

„Tu zůstanu,“ pravil k sobě Rybrcol, „a třebas až do svého skonání. Má-liť se státi, abych šťasten byl, však mne můj mistr všudy vyhledá.“

A tak v těch myšlínkách, posadiv se a starostí a chůzí unavený položiv se, usnul.

3.

[Vysvobození]

Tím časem, co Rybrcol tak zarmoucen byl a bědoval, Rudolf a Bucefanfalus se svými přáteli byli na hradě jeho velmi veseli. Nebo když přišli k čarodějníkům do sklepu, uslyšeli od nich, že Rybrcol doma není, a protož přímo na hrad šli a tu pohodlí svého užívali. Poněvadž pak s Medulinou, dokud Rybrcol přítomen nebude, ničehož před sebe vzítí nemohli, zatím ji svázanou v jednom pokoji zavřeli a sami skvostně kvasili a hodovali. Když všecko k tomu přihotoveno bylo, Rudolf, jakožto čarodějník převlečený, a Bucefanfalus odebrali se k princezce a ji k té veselosti pozvali. Princezka se velice ulekla, když čarodějníky před sebou spatřila, a všelijak se vymlouvala, že s nimi jítí nemůže, neboť nebyla jiného domnění, než že ji kamsi do čar zavedou. Když však pořád ji k tomu měli, naposledy přece se rozmyslila. Rudolf s jedné a Bucefanfalus s druhé strany do velikého večeřadla ji vedli, kdež mnoho mladého lidu shromážděno bylo. Všickni obstoupili princezku Papilenu a její kráse se divíce, hluboké jí poklony činili. Papilene, kteráž potud tak krásných jinochů nikdy neviděla, líbila se ta společnost nadmíru a brzy s tím, brzy s jiným k tanci šla a jak náleží vesela byla. K ránu všickni na odpočínutí se odebrali a bylo již k poledni, když z lože vstávali.

Když Bucefanfalus zvěděl, že všickni vzhůru jsou, dal je svolati a takto k nim promluvil: „Milí přátelé? Nyní jest čas, abychom Medulině za zlé odplatili a Rybrcola z okovů jejích propustili. Pojd'te a vizte, kterak Medulina vši své čarodějnické moci a síly zbavena bude.“

A po těch slovích hned všickni zase do sklepu šli a havíři Medulinu jako prve nesli. I udělali mezi sebou kolo veliké, i do něhož toliko čarodějníci vstoupili, ostatní pak i Medulina před kolem zůstali, a tak čarodějníci své umění provoditi počali. Medulina, anať celý ten čas v samých mdlobách ležela, najednou se nyní zdvihla. „Tedy jest to pravda,“ zvolala žalostně, „že ve vaší moci jsem? Čiňte tedy se mnou, jakž se líbí, já se nyní vůli vaší podrobuji; jediné prosím vás, abyste mi mezi lidmi obcovati dopřáli. Já se ráda svého čarodějnického umění odříkám a napotom chci lidem platna býti.“

„Tvá vůle staň se,“ zvolal Bucefanfalus; „abys pak ty ani ty ani žádný jiný říci nemohl, že se zlostně mstím, místo hněvu mého máš dobrodiní zakusiti. Především odjímám tobě všeliké tvé umění, abys potom více lidem neškodila. Odsuzuji tě do černých lesů nad Babin mlejnk

Fabiánovi, kdež dobře všem lidem dělati budeš; pakli ne, před těmito svědky tobě ukrutnou pomstu přísahám. Nyní se připrav a putuj na ono místo, kteréž tobě uloženo jest.“

Když to vše Bucefanfalus pověděl, velice se zatmělo a po chvíli zase oheň se chytil, a tuž Medulina jako staříčká babka, majíc svraskalé čelo, oči hluboko vpadlé, líce scvrklé, bez zubů, se špičatou bradou a shrbenými zády, držíc v levé ruce košíček a pravou rukou na berličce jsouc podepřena, před nimi stála.

„Mějte se dobře,“ pravila huhňavým hlasem, „a nevzpomínejte mi toho ničímž zlým, že jsem vás kdy urazila. Já nyní půjdu vůli vaši plniti.“

Dva čarodějníci vyvedli ji podzemním průchodem, a tak Medulina najednou vši své slávy a moci zbavena byla.

Když Medulina pryč byla a všickni zase do hradu vešli, pravil Bucefanfalus: „Nyní tedy umění mocné čarodějnice Meduliny zkaženo a ztroskotáno jest; tobě, Rudolfe,“ obrátiv se k němu, „nepozůstává nic jiného, než abys šel a Rybrcola nám přivedl. Vímt' již všecko, což tobě činiti náleží, a tuž máš nejlepší příležitost, že mu z hlavy jeho tři pera vytrhnouti a od něho všecko vyzvědětí můžeš, což se jeho tázati chceš; jen se směle ptej, jak by uschlému stromu ovoce a prázdné studnici vodu navrátiti možné bylo. Jdi rychle a když přejdeš most, spatříš hada, an tě k němu povede, jen stále za ním kráčeš. Však dříve vezmi oděv myslivecký a stav se, jako bys ho neznal.“

Rudolf dal sobě říci a hned na cestu se hotovil. Když přešel most, vzal se tu kdesi had, jako by na něho čekal, a kamž se plazil, Rudolf váhavě za ním kráčel. Za hodinu stál před Rybrolem, kterýž v hlubokém spaní byl, a papoušek mu na rameně seděl. Rudolf, zticha k němu přikročiv, spěšně mu jedno pero vytrhl a hned nazpět coufl. Rybrcol, domnívaje se, že s ním papoušek hraje, maličko otevřev oči zase usnul. Rudolf, znovu k němu se přiblíživ, druhé pero mocí mu vyškubl a ochotně zpátkem ustoupil. Rybrcol opět se probudil a s netrpělivostí papouška svého napomínal, aby mu pokoj dal. Pak zase, hlavu skloniv, usnul. Rudolf po třetí k němu přistoupil a třetí pero mu spěšně vytrhl. Rybrcol celý rozzlobený se země vyskočil a chtěl papouška potrestati; ale když Rudolfa před sebou státi spatřil, najednou jako omráčený nznak upadl a když se zase vzpamatoval a své zlaté peří v rukou jeho spatřil, takto k němu promluvil: „Kdo jsi, ukrutný cizozemče, jenž ses opovážil na mne ruce své vztáhnouti? Mluv,

kdo ti dal moc peří z hlavy mé trhati? Zdali nevíš, že pán těchto hor jsem a že moc mám tebe usmrtili?“

„Já vím,“ odpověděl Rudolf, „že jsi pán Krkonošských hor a že živobytí mé v moci tvé jest; vím však také, že moci své nikdy k zlému neužíváš. - Že jsem tobě tři pera z hlavy vytrhl, jest ovšem opovážlivost, ale stalo se to také k vysvobození tvému. Mně dobře povědomo jest, že princezku, kterouž na svém hradě máš, srdečně miluješ a že ji za svou manželku dostati žádáš; pozoruj ale, že ona z královského rodu pochází, ty pak jen kníže a mezi lidmi jako potvora jsi; mluv, kterak můžeš od ní lásky očekávati? Ty bys ji ovšem přinutiti mohl, že by se ti poddati musila, nešťastnou bys ji ale učinil. Jestliže tedy jí sobě zasloužiti chceš, musíš míti podobu mládence takového, kterýž se krásné dívce a zvláště princezce zalíbiti může. Že z knížecího rodu pocházíš a od čarodějnice Meduliny zaklen jsi, bys v této trpaslické tvárnosti život svůj strávil, dobře jest ti povědomo; však nyní tobě věděti sluší, že Medulina ode mne přemožena a od mocného čarodějníka své moci docela zbavena jest. Tedy sobě pomysliti můžeš, že se vysvobození tvé přibližuje. Pojď se mnou a nevzdaluj se od svého hradu, kdež tě štěstí očekává. Čarodějníci a kmotři moji, kteříž pod hradem tvým přebývají, chtějí tomu, abys princezce Papileně ruky své podal a ji sobě řádně za manželku vzal. Však věz, že jinak toho dosáhnouti nemůžeš, leč mi napřed povíš, jak českému králi zase strom napravím, kterýž jsi zkazil, že ovoce nenese; a jak vodu uzdravující do studnice připravím, z kteréž jsi pramen odvedl.“

Rybrcol se zaradoval a zůstal státi jako omámený, když řeč Rudolfovu vyslechl, a slova promluvit nemohl.

„Nu, proč se rozmejšlíš,“ řekl Rudolf, „když žádost tvá má vyplněna býti?“

„Já nevím,“ odpověděl Rybrcol, „mám-li slovům tvým věřiti. Za šťastného jen tehdáž bych se pokládal, kdybych princezku svou manželkou nazývati mohl. Jest pravda, že se to státi může? Což mně to však prospěje, kdyby se to proti její vůli stalo. Já chci od ní milován býti, tak jako já ji miluji, sice já srdce jejího nežádám. A dojdu-li na ten způsob cíle svého, půjdu, kam mne povedeš, a mluvil-lis pravdu, všecko zvíš, čeho jsi ode mne žádal.“

„Jsem s tím spokojen,“ řekl Rudolf, a tak spolu z jeskyně vyšli. Když přicházeli k mostu, počal se Rybrcol třásti. „Mněť přichází,“ řekl, „jako bych svým nepřítelům do rukou šel;

nevím, odkud ten strach na mne jde, ježto dobře vím, že mistři moji ve všech potřebách i v každém nebezpečí mně nápomocni byli.“

„Bud' dobré myslí,“ pravil Rudolf, „a věř, že všechno dobře půjde.“

Rybrcol drobet se spokojil a šel s Rudolfem přes most a když vcházeli do hradu, velikým podivením jako omámený státi zůstal. Spatřil' veliký zástup lidu, kteříž, jdouce jemu vstříc, k nastávajícímu sňatku štěstí mu vinšovali.

Bucefanfalus byl první, jenž ho, za ruku jej ujav, k princezce vedl, a všickni ostatní za nimi šli.

„Princezko,“ pravil Bucefanfalus, „vy jste tomuto urozenému mládenci své slovo i ruku dala, mám za to, že proti tomu nebudete, když vám oznámím, že bychom všickni rádi viděli, abyste svoji byli. Princ Rybrcol jest již připraven a pokud vůle vaše jest, může se to ihned státi. Nyní nám dejte odpověď, jaké jest mínění vaše?“

Princezka, kteráž sobě nikdy nepomyslela, aby v skutek uvedeno býti mělo, což žertem slíbila, velmi se začervenala a nevěděla, co jim odpovědíti. V noci při veselosti, když Bucefanfalus do hradu se svými hostmi přišel, zamilovala jednoho mladého rytíře, jehož za to uznávala, že by lásky její hoden byl. I také pomyslela, že ho do svého pokoje povolá a jemu lásku svou vyjeví i poví prostředky, jak by spolu z hradu ujíti mohli. A tu' nenadále Bucefanfalus na slovo ji upamatoval, že Rybrcolovi lásku svou přislíbila, a protož nyní aby také slovo své splnila.

„Když tak býti má,“ pravila princezka Papilena, „ráda se vůli vaší podrobuji. Rybrcol sice byl vždy mé vážnosti hoden, než myslila jsem, že bych přece statečnějšího manžela zasluhovala.“ Nato, obrátivši se, dále řekla: „Šlechtný Rybrcole, vy jste vždy počestně, lidsky a přátelsky se mnou zacházel, mne nikdy nenutil, abych vám svou ruku a srdce své dala, nehodná bych tedy byla, kdybych se vám za všechna dobrodiní slušně neodměnila. Dejte mi ruku svou, zde jsou svědkové, že já vaše řádná manželka jsem a toliko vám přináležím.“

Tu všickni radostí plesali a vesele prozpěvovali.

„Vy jste mne učinila přešťastného člověka,“ pravil Rybrcol; „vynasnažím se, abych lásky vaší hoden byl a šťastnou vás učiniti mohl.“

Hned Bucefanfalus, vzav ruce jejich a vloživ jednu do druhé, řekl: „Nyní jste svoji, žádný vás více nerozlučuj. Buďte svorní a na sebe laskaví, a vždy se vám dobře povede.“

Zase všickni začali prozpěvovati a na zdraví mladých manželů vejskati, což tak dlouho trvalo, až byl čas, aby se za stoly posadili a pojedli. Jaká tu hojnost nejskvostnějších jídel byla, jak hlučné hudby a jaké veselosti s rozličnými kratochvílemi, to vše v stavu nejsem vypsati.

Když po tom všem bylo a Rudolf uhlídal příhodný čas, přistoupiv k Rybrcolovi, upamatoval ho, aby podle slibu svého žádost jeho vyplnil.

„Tys hoden toho,“ pravil Rybrcol, „pojď se mnou do mého pokoje a všechno ti zjevím.“

Když sami spolu byli, řekl Rybrcol: „Když přijdeš do zahrady, kdež strom uschlý stojí, tři lokte od něho k západu a k východu kopej a zde škatulky nalezneš, kteréž vezmi a u sebe schovej, pak hned strom mízu dostávatí bude a v brzkém čase se zazelená i předešlé ovoce ponese. Do studnice, kdež se pramen ztratil, vodu opět přivedeš, když z této škatulky, kterouž ti teď dávám, tři štipce prášku do ní vhodíš.“

„Než, kníže a pane můj, ještě vás žádati musím, abyste mi také pověděli, jak nemocnou princezku uzdraviti a ducha na poušti vysvoboditi mohu.“

„Jest chaloupka u lesa blíž červeného lomu,“ pravil Rybrcol, „a plavec tu bydlí; od něho vykup malé zrcátko, kteréž v světlici jeho nad oknem zavěšeno jest, a nechť je tobě jakkoli draze vycení. S tím zrcátkem když na své cestě k řece přijdeš, volej: Bajidáne! - a když se ti okáže duch, dej mu je, at se v něm zhlédne. A tuť hned přijde k sobě a slíbí ti, že na mou princezku nechce více ani pomysliť. Ty ale žádej od něho dýku jeho a když ji v své ruce míti budeš, zvolej: Pomož ti Bucefanfalus! - a v tom okamžení jako sličný mládenec před tebou státi bude. Potom s ním táhni k nemocné princezce. Tam se my spolu zase shledáme. Nyní jdi a hledej štěstí své.“

Rudolf, když při sňatku viděl, jak Rybrcol vesel jest a že nyní se svou princezkou ve společné lásce přebývati může, počal také po své manželce teskliv býti i umínil si, že se hned na cestu vypraví. Ten svůj oumysl toliko Bucefanfalovi zjevil a od něho propuštění žádal.

„Jdi,“ pravil k němu čarodějník, „dříve než ty duchovi pomůžeš, my zatím již v paláci u nemocné princezky budeme a tam se i s tebou shledáme.“

Rudolf tedy, vzav ranec na sebe, z hradu odešel a ochotně k Praze se ubíral. Třetího dne přišel do Prahy a tu se hned u dvora ohlásiti dal, že od Rybrcola přichází a od něho zvěděl, jak stromu spomoženo býti má, aby zase ovoce nesl, kterýmž se lidé od neduhů uzdravují. Král pln radosti kázal jej hned k sobě přivésti a tázal se ho, jaké odměny žádati bude.

„Nejmilostivější králi,“ odpověděl Rudolf, „sám jsem chtěl vám říci, že té věci vyvésti nemohu, leč k jediné výmince přivolíte. Pět tisíc vojska musíte do pole postaviti a mně je na dva měsíce půjčiti, však dříve ne, dokud vás o ně nepožádám.“

„Z celého srdce rád,“ pravil král, „a kdybys polovice království mého žádal, dámť mile, jen když strom zase ovoce ponese.“

Rudolf tedy v zahradě dal všecko připraviti, jako by se to s velikými ceremoniemi díti mělo; zatím ale v noci sám jediný, vešed do zahrady, škatulky vykopal a je k sobě schoval. Ráno přišel zahradník se zprávou ke králi, že se již strom zelená. Král radostí byl jako bez sebe a kázal hned tento den slaviti i vejiké hody strojiti, ke kterýmž všickni páni z celého města pozváni byli. Rudolf musil na prvním místě seděti a jim příběhy o Rybrcolovi vypravovati. Všickni mu velikou čest prokazovali a také k sobě jej na hody zvali. Rudolf ale vymluvil se, že dalekou cestu před sebou má, a hned po obědě z Prahy na cestu se vypravil.

Po několika týhodnech přijel do jiného království a pak i do hlavního města, kdež vysušená studnice byla, z kteréž jindy lidé své zdraví vážili. I šel přímo do paláce a u krále se ohlásil. Když před něho přistoupil, pravil: „Velikomocný králi a pane! Princ Rybrcol vzkazuje vám pozdravení a spolu oznamuje vám, jestliže chcete, aby se do vaší studnice voda navrátila, abyste mi pět tisíc ozbrojeného lidu do pole postavili.“

„Jest-li pravda,“ řekl král, „že studnice zase uzdravující vodou naplněna bude, malát' jest to výminka, kteréž princ Rybrcol žádá, toť já rád učiním a nadto hojně tebe obdařím.“

„Tedy pojd'te, milostivý králi, já vám do studnice zase pramen přivedu.“

Král kázal ihned všechny dvořany povolati a s nimi v největší slávě k studnici pospíchal. Rudolf, vzav z kapsy škatulku, z ní prášku do studnice tři štipky vhodil, a hned písek začal se vařiti a voda se všech stran se přejštila. Nemocných stál tu již veliký zástup. Král kázal hned v tu chvíli vody navážiti a dával nemocným, aby zvěděl, také-li skutečně svou předešlou moc má. Jak se jí nemocní napili, hned všickni na jednou pozdraveni byli.

„Ó, šťastný a přešťastný dnešní den,“ zvolal král, „tuť zase zlatý věk království mému se navracuje! - Mládenče, co žádáš za odměnu? Mluv, ať ti všechno učiním!“

Rudolf odpověděl: „Já ničehož nežádám, než abyste žádost Rybrcolovu vyplnili. Dnes ještě od vás odjedu, buďte ale s vojskem pohotově, abych je měl, když ho potřebovati budu.“

Král ho přece chtěl ještě zdržeti, aby mu nějakou čest učinil; Rudolf ale byl všem jeho prosbám a žádostem na odpor a druhého dne hned časné ráno na cestu k červenému lomu se vydal.

Putoval zase několik téhodnů, než přišel do lesa, kdež červenou skálu lámali. Nedaleko od kraje potkal se s myslivcem a od něho zvěděl, kde by toho plavce hledati měl, o kterémž jemu Rybrcol pravil, že u něho zrcátko nad oknem nalezne. Po málo hodinách přišel k chatrné chaloupce, kdež plavec sedě nemastných krup požíval.

„Zdař Bůh!“ řekl Rudolf, „muži dobrý, vidímť, že potřebný jste; však mohu vám pomoci a odlehčiti, jestliže mně to zrcátko dáte, kteréž nad oknem visí.“

„Vyť jistě víte, co za moc má; nežádal bych od vás ničehož, mládenče, a rád bych vám je dal, jen kdybyste mi přislíbili, že ten, kterýž krom vás do něho se nahlédne, mou dceru mně domů přivede. A myslím, že by to rád učiniti měl.“

Rudolf, poněvadž plavec nic jiného nežádal, slíbil mu rukou dáním, že se tak státi má, a vzav zrcátko a rozžehnav se s plavcem, v tu chvíli dále se ubíral.

Když přišel k široké řece, kdež zaklený duch na poušti bydlel, kterýž jej tehdáž přes touž řeku přenesl, posadil se Rudolf na kopec a vytáhnuv tři pera zlatá volal: „Bajidáne!“ Ihned duch i před něho se postavil a takto zvolal: „Ha, tys již zde! Mluv, pomoc čili větší hněv od Rybrcola mně oznámíš?“

„Tys Bajidán,“ řekl Rudolf, „zde vezmi toto zrcátko a dobře do něho nahlédni!“

Bajidán ochotně Rudolfovi zrcátko z ruky vytrhl a zvolal: „Co vidím, je-li možné, že má matka na pokání se dala! Ó, mládenče, ochránce a příteli můj! Učiň, poněvadž to v tvé moci jest, ať jsem vysvobozen!“

„Já jsem hotov,“ odpověděl Rudolf, „žádost tvou vyplnit; však to mně slíbiti a také jistě zdržeti musíš. Totiž, aby ses odřekl princezky Papileny, kteroužs někdy miloval a jižto nyní Rybrcol sobě za manželku vzal.“

Bajidán drobet se té řeči lekl, vida však, že by jináč vysvobozen býti nemohl, musil to přislíbiti a slovo své rukou dáním potvrditi. Nato Rudolf požádal ho o dýku a když ji měl, zvolal: „Pomoz ti Bucefanfalus!“ V tom okamžení Bajidán v krásného mládence se proměnil a před Rudolfem jako rytíř stál. Rudolf se podivil jeho sličnosti a pomyslil sobě v duchu, žeť ovšem stokrát dříve princezky Papileny zasluhuje než potvorný Rybrcol. I řekl k němu: „Vyť víte, rytíři, jak mocen jest Rybrcol; i radilť bych, abyste po vůli jeho byli, a jeho vůle jest, abyste se mnou k jisté nemocné princezce šli, kdež zvíte, co se všecko dítí bude.“

Bajidán začervenál se, když o nemocné princezce uslyšel, nebo hned věděl, kteráť to princezka jest; však na to ani slova nepromluviv, s Rudolfem na cestu se vydal.

A když přišli do toho města, kdež nemocná princezka ležela, poznali hned Rudolfa, že on jest ten, jenž od Rybrcola pomoc princezce přinéstí slíbil; musil v tu chvíli ke dvoru jíti a tu příběh s Rybrcolem a s jejich princezkou vypravovati. Všickni ztrnuli, když uslyšeli, že nemocná princezka králova dcera není - a zhrozili se i do velikého zármutku upadli, když jim Rudolf pověděl, že králova dcera toho potvorného Rybrcola za muže má. Nemocnou domnělou princezku dali ihned z králova paláce do jiného domu odnésti a král kázal, aby celé město smutek neslo. Sám pak i královna, manželka jeho, a všickni dvořané černé šaty oblekli a velmi nad neštěstím své princezky zarmouceni byli.

4.

[Šťastný konec]

Zatím v tom čase, co Rudolf z hradu Rybrcolova na cestu do Prahy se vydal a odtud dále putoval, Bucefanfalus a druzí čarodějníci dělali přípravy, aby se Rybrcol s princezkou Papilenou, manželkou svou, slavně na cestu vydati mohl. A když všecko přihotoveno bylo, Bucefanfalus povolal veškerý lid a Rybrcol musil se v královský oděv obléci, a tuť hlučně všickni z hradu vyjeli a hrad po sobě prázdný zanechali. Když přijeli na most, všechny ryby v rybníce se nahrnuly a hroznou mocí se pohybující, jako veliké vlnobítí působily. Most se na

vodě zmítal a lid se strchoval velmi, aby s něho do vody sházení nebyli. Ale Bucefanfalus jim pověděl, že to nic jiného není, toliko že ryby radostí plesají, poněvadž by se vysvobození jejich přibližovalo.

Na celé cestě nic se jim paměti hodného nepřihodilo, až když přijeli do města, odkudž princezka Papilena, manželka Rybrcolova, králova dcera byla; tu se všickni pozastavili nad tím velikým smutkem, a zvlášť princezka se lekla nárámně, nebo nemyslila jináč, než že král anebo královna umřeli. Ale když ke dvoru přijeli, teprv zvěděli příčinu, proč celé město v smutek oblečeno jest. Bucefanfalus, aby brzy tomu smutku konec učinil, vzav Papilenu za ruku, vedl ji před krále a takto k němu promluvil: „Velikomocný a nejmilostivější králi! Přirozená jest to láska, že otec dítěti svému všeho dobrého přeje; však přece se stává, jestliže ono v svém dospělém věku ze své vlastní vůle něco volí, že mu rodičové v tom nebrání. Toto jest dcera vaše.“

V tom okamžení král a princezka, jižto pořád s podivením na sebe hleděli, padli sobě okolo krku a mnoho slz vylili.

„Hled'te, tato dcera vaše krásou a sličností všecky princezky po celém světě převyšuje a řeknu-li o jejím ušlechtilém srdci, tedy jí žádná na světě rovna není. Protož zasluhuje ona toho nejkrásnějšího, nejpřednějšího prince a mnohý císař s radostí a ochotností složil by korunu svou k nohám jejím, kdyby ji jen spatřil a lásky od ní doufati mohl. Hle, nebyla nikterak nucena, nýbrž dobrovolně ruku svou Rybrcolovi dala a jemu manželskou lásku slíbila. Mluvte, pricezko, také-li co křivého pravím?“

„Otče nejmilostivější,“ pravila Papilena, padši k nohám jeho, „odpusťte mi, že jsem vás tím urazila, že jsem sobě Rybrcola za manžela vzala. Já vás pro tu lásku, kterouž každý otec k svému dítěti má, prosím a žádám, abyste Rybrcolovi nejmilostivěji odpustili. Jest lásky mé hoden a vím, že rodu vašemu na zlehčení nebude. Zapud'te všecken hněv z mysli své a dejte místo otcovské lásce v srdci svém. Rybrcol jest manžel můj a svazku toho žádný více na světě rozvázati nemůže. Odpusťte nám oběma a udělte nám otcovské požehnání.“

Král, nemoha pokorné prosby dítěte svého oslyšeti, pozdvihl ji od země a řekl: „Odpouštím tobě i tvému manželci. Buď s ním řádně živa a číň povinnosti, jakž na manželku přísluší, a budeš šťastna. Zítra veřejně v chrámu dám vám požehnání.“

„Však toho pykati nebudete,“ pravil Bucefanfalus, „v brzkém čase všecko se změní a poznáte, že Rybrcol královské cti zasluhuje.“

Druhého dne v určitou hodinu Rybrcol se svou Papilenou a Bucefanfalus se svými přáteli i král se vším komonstvem v chrámu najíti se dali. Však Bajidán, s veselou tváří mezi ně vstoupiv, řekl: „Aniž vy, nejmilostivější králi, svého požehnání dáti, aniž ho od vás princezka Papilena a kníže Rybrcol přijmouti mohou, dokudž nemocná princezka, kterouž jste za své vlastní dítě přijali i ji královsky vychovali, s vámi a s dcerou vaší smířena nebude. Vy jste ji povinen opatřiti, aby podle svého vychování živa býti mohla.“

„Kdyby měla zdraví,“ pravil král, „dal bych jí veliké knížectví, a také by se mohla slavně vdáti.“

„Velikomyslný a nejmilostivější mocnáři,“ odpověděl Bajidán, „já doufám, že své slovo splníte a ji i jejího nastávajícího manžela šťastného učiníte. Princezka již zdráva jest a bude mou manželkou. Ona jest dcera plavcova, však to nic neškodí. Medulina, matka má, na místě princezky vaší vám ji podstrčila, a to s tím úmyslem, abych já někdy s dcerou vaší na váš královský trůn dosedl. Však mocný čarodějník Trabizon, nejpřednější mistr Rybrcolův, ujal se vás i princezky vaší a nedopustil, by matka má vůli svou vyvedla. Líto mi bylo princezky Darentiny, tutoť jest vlastní jméno její, že od vás opuštěna jest, a protož šel jsem k ní. Když ode mne uslyšela, že Papilena domů se navrátila a od vás na milost přijata jest, v tu chvíli se uzdravila, tvář její se vyplnila, krásné růže skvějí se na lících jejích a oči jí tak hrají, jako by jakživa nemocna nebyla. Tak krásné děvče musíť srdcem člověka hnouti. Zkrátka, já jsem ji spatřil i také hned zamiloval. Jediné slovo promluvil jsem o lásce, a Darentina žádala mou manželkou býti. Šťastni tedy i my jsme, jestli nás k tomu manželstvu potvrdíte.“

„Bud' tvá, šlechetný rytíři!“ zvolal král, „a přiveziž ji sem, ať tento den i pro vás šťastný jest.“

Když ji Bajidán do chrámu uvedl, veliké nastalo plesání a všickni kráse a sličnosti její se divili. Král tedy, vstav se svého trůnu, kázal, aby obojí manželé před něho předstoupili, a drže dlouhou řeč i výborně jim představuje, jakáť nyní jejich povinnost jest, vztáhl ruce své a jedněm po druhých své požehnání udělil; a pak, vzav kadidlo, na uhlí je vhodil. V tom okamžení na místě nesličného Rybrcola před králem stál krásný nadmíru rytíř, jemuž mezi všemi v sličnosti a vzrůstu žádného rovného k nalezení nebylo. Král a princezka Papilena i všickni dvořané velice se ulekli této nenadále změny.

Trabizon ale, vkročiv mezi ně, takto mluvit počal: „Což jste nevěděli, že Rybrcol zaklený princ jest? Tak krásnou byl by měl vždycky podobu, by mu Medulina, matka Bajidánova, v tom překážky byla neučinila. On jest rozený princ a jméno jeho není Rybrcol, nýbrž Holdekron, a hoden jest lásky i vážnosti vaší.“

Tu teprv princezka objala ho vroucně a žádala za odpuštění, jestliže ho kdy slušně nectila. Ale Holdekron, obrátiv se k starému králi, děkoval mu za milost, že jej v jeho předešlé nepřijemné tvárnosti za svého zetě přijal, a přislíbil přede všemi, že chce vši možností dobré i slávu království jeho rozmnožovati.

Ale král odpověděl jemu: „O tvých zásluhách, kterýchžs ;obě u lidí dobyt, již jsem velmi mnoho slyšel a uznávám, že hoden jsi, abys korunu královskou na hlavě nesl. Ale zatím buď mým nástupcem, já jsem již stár a panování mé jest mi heztoho obtížné. Já ti tedy království své odevzdávám a zítra korunován budeš.“ A obrátiv se k lidu zvolal: „Princovi Holdekronovi, manželu dcery mé a zeti svému, království své postupuji a žádám, abyste jej za svého budoucího krále přijali a uznávali.“

Tuť hned veliké plesání v lidu bylo a všickni jedním hlasem volali: „Zdráv buď Holdekron, náš budoucí král!“

Pak Holdekrona a manželku jeho po městě v slávě vozili a lid, v nesčíselném zástupu za nimi jdoucí, pořád na čest a chválu Rybrcolovu prozpěvovali. Druhého dne bylo korunování FToldekrona, a to s takovou slavností, kteréž pro ty doby ještě nikdy žádný na světě nepamatoval.

Když tedy Rybrcol, nyní již zase řečený Holdekron, na královském trůnu seděl, dal k sobě Rudolfa povolati a takto k němu mluvil: „Vím, že jsi k vysvobození mému nejvíce platen byl; pročejž žádej ode mne jakékoli odplaty a stane se vše.“

„Poněvadž tak dobrotiv býti chcete,“ pravil Rudolf, „tedy mi vypravte deset regimentů vojska; deset regimentů již od dvou králů připovědíno mám. S těmi dvaceti tisíci ozbrojeného lidu potáhnu do své vlasti a to město oblehnu, kdež můj tchán přebývá. On byl tak ukrutný, že mi dcery své, ač jsme spolu řádně oddáni byli, dříve dáti nechtěl, dokud mu tří zlatých per s vaší hlavy nepřinesu. Ale poněvadž jsem pro ně v mnohém velikém nebezpečnosti byl, myslímť, že za ten skutek nějaké větší odměny než toliko dcery jeho zasluhuji. A tak můj úmysl jest, abych město sobě podmanil a tu jakožto král na trůnu se posadil. Jestli tedy má

prosha u vás platí, vypravte mi také deset tisíc lidu válečného, a já srazím všecko dohromady a tak s celou mocí potáhnu.“

Holdekron byl hned povolný a pravil k němu: „Já ti nejen lid vypravím, alebrž i sám vůdcem nad ním budu; ty musíš býti králem, abys mi roven byl.“

Rudolf v tu chvíli vypravil posly ke králům a žádal je o vojsko, kteréž mu byli přislíbili. V krátkém času deset tisíc braného lidu k městu přitáhlo, a když již Holdekron se svým vojskem pohotově byl, vypravili se všickni tisícové společně a velicí houfové s hlučnými hudbami přímo do Rudolfovy vlasti táhli. Když se okolo města položili, obyvatelé přenáramně se ulekli, poněvadž se žádného nepřítele nenadáli. Hrůzou tedy ustrašeni, dohromady se sběhli a co činiti mají, se radili. I vyslali k Holdekronovi posly své, tážíce se ho: z jaké příčiny s takovým vojskem k městu přitáhl?

Ten kupec, jehož dceru Rudolf za manželku měl, byl právě tehdy v tom městě purkmistrem. Holdekron tedy těmi slovy posly odbyl: „Pravte svému purkmistrovi, že Rudolf, někdy bývalý mlynářský stárek a nyní zeť jeho, z Krkonošských hor se navracuje a tři zlatá pera s Rybrcolovy hlavy s sebou přináší. On ví, jakou moc tato pera mají a že skrze ně vaše město i celá krajina šťastna bude. Rybrcol však jedno sobě vyjímá, totiž aby Rudolf, jenž původem toho vašeho štěstí jest a kterýž, než tři zlatých per dosáhl, velmi mnoho vytrpěti musil, vaším králem byl. Vy nemáte beztoho žádného pána a vladaře, kterýž by nad vámi řádně panoval a vám k štěstí dopomáhal. Vraite se nyní a rcete měšťanům vašim, by Rudolfa za svého krále přijali a příjdouce k nám do ležení, jemu jakožto svému králi věrnost a poddanost přísahali. - Tať jest vůle má, a rozkaz můj vyplněn býti musí, jinak, nepřijdou-li zítra do poledne a nepokoří-li se, mocí a násilím města vašeho se zmocníme a zplundrujíce je přece vám Rudolfa za krále dosadíme. Nyní jděte a oznamte měšťanům, co jste slyšeli.“

Obyvatelé čekali poslů svých s velikou netrpělivostí, aby zvěděli, jakou odpověď od vůdce nepřátelského přinesou. I zarmoutili se, když uslyšeli, že krále míti a jemu poddáni býti mají. Ale v tom zármutku purkmistr, Rudolfův tchán, brzy je potěšil, nebo pravil k nim: „Proč se rmoutíte a fresujete? Zdali neslyšíte, že Rudolf, manžel dcery mé, tři zlatá pera s Rybrcolovy hlavy s sebou přinesl? A nevíte-li, že jest mocí těchto per poklady u nás otevřítí a že všickni najednou šťastni býti můžeme? Co se tedy rozmejšleti máme? A k tomu my nejsme v stavu, abychom tomu nepříteli na odpor stáli a jej od města odtiskli. Pročež nemeškejme Rudolfa za krále zvoliti a podle toho vzkázání jemu poddanost přísahati; jinak zplundruje nás, Rudolfa

mocí na trůn posadí a on potom tyransky nad námi panovati bude. Rudolf tedy budiž naším králem!“ Ostatní, co měli dělati, zvolali také: „Rudolf budiž naším králem!“

Druhého dne dali do nejkrásnějšího a nejdražšího vozu, kterýž jen v městě k dostání byl, šest koní zapřáhnouti a s nimi u velikém zástupu do ležení se vypravili. Když přišli před Holdekrona, promluvil jeden z rady: „Mnoho hlav, mnoho smyslů. A toť vždy v zemi naší mnoho roztržitostí a ve správě městské veliký nepořádek působilo, tak že se vlast naše k pádu již nachylovala. Protož snesli jsme se na tom, že kteréhosi nablízce za krále požádáme, aby nás pod svou ochranu přijal, a toho, jenž by se nás náležitě ujal, chtěli jsme za svého krále zvoliti. Poněvadž vy tak laskavi na náš národ jste a nám sami krále dosaditi chcete, přicházíme k vám za tu velikou milost se poděkovati i též před našeho nastávajícího slavného krále se postavit, abychom tím dokázali, že hotovi jsme povinnost svou jemu učiniti i také hned na místě věrnost a poddanost přísahati.“

Holdekron byl s tou řečí docela spokojen a dal hned Rudolfa k sobě povolati.

„Tu jest ten muž,“ pravil Holdekron k poslům, „kterýž vás všechny obohatiti a šťastnými učiniti chce. To jest Rudolf, kteréhož jste do Krkonošských hor pro tři zlatá pera poslali. Jestli tedy váš opravdový úmysl jest, že ho za svého krále volíte, ta pera budou k vašemu dobrému sloužiti.“

Všickni hned zvolali: „Náš opravdový úmysl!“

„Tedy přísahajte Rudolfovi poddanost a věrnost!“

Všickni poslové: „My přísaháme Rudolfovi poddanost a věrnost.“

„Vy jste nyní králem naším nejmilostivějším,“ pravil jeden z nich, „vstupte tedy na tento vůz slavný, abychom vás jakožto velikomocného krále do města našeho uvedli.“

Rudolf sedl s Holdekronem do vozu a s velikým plesáním veškerého lidu do města vjeli. Ihned nejvzácnější měšťané, a mezi nimi nejřednější purkmistr, vedli jej na palác a tu ho na trůn posadivše, s velikou pokorou klíče od města jemu odváděli.

Potom přistoupil purkmistr, tchán Rudolfa krále, a takto k němu mluvit počal: „Zde vám, můj přemilý zeti, ale nyní velikomocný králi, přivádím dceru svou, manželku vaši. Já jsem vám ovšem přetěžké a velmi odporné věci uložil a měl bych vás nyní za odpuštění prositi,

poněvadž jste však skrze to svého štěstí došel, jsem té naděje, že mé přísnosti více ničímž zlým mně vzpomínati nebudete, anobř mne, jakožto otce svého, vždy v královské milosti zachováte.“

Rudolf podal svému tchánovi ruku a pravil: „Já vám odpouštím mile, avšak ukládám vám to za povinnost, abyste otce mého i matku vyhledal a je ke mně do královského paláce přivezl. Ale co se tkne dcery vaší, byl jsem s ní řádně oddán, prve než jste k tomu svolili, tedy nyní jest mou manželkou a královnou, kteráž se mnou panovati bude.“

A tuť ji Rudolf objav, posadil ji vedle sebe na trůn.

„Uznáváte,“ pravil Rudolf k zástupu, „též i ji za svou královnu?“ Lid zvolal: „Uznáváme! Zdráva buď naše nejmilostivější královna!“

„Těší mne velice,“ řekl král, „že tolik důvěrnosti ke mně máte, a za šťastného se pokládám, že mám takové poddané, kteříž vůli svou s žádostí svého krále srovnávají. Však já vám již za tuto čest vděčen budu; a abyste přesvědčeni byli, že rád své slovo držím a slib plním, k zejtřejšímu dni zvu vás, abyste se zde o těchto dobách najíti dali.“

Po těchto slovích všecky propustil a toliko nejpřednější měšťany spolu se svým tchánem k svému stolu pozval.

Druhého dne sešlo se do královského paláce mnoho lidí, že tam ani místa neměli. Král Rudolf dlouho se nemeškal a hned dal lidu s pavlače oznámiti, že v slavném průvodu na horu, tak pravenou Holý hřbet, kteráž nedaleko města leží, pojedje, a poslal jednoho ze svých dvořanů, aby lid v pořádku držel a tento průvod vedl. Neminulo ani půl hodiny a již největší díl lidu před městem stál a za nimi král Rudolf a král Holdekron, každý se svým komonstvem, u veliké slávě jeli. Když přišli na horu Holý hřbet k černé skále, kteráž jako zeď rovně vzhůru stála, kázal dvořan lidu nadvé se rozdělití a u této skály půl kola formovati, tak aby král Rudolf a král Holdekron se svým komonstvem pohodlné místo měli. Když tedy oba králové přijeli a s vozů sstoupili, obrátil se Rudolf k lidu a řekl: „Mojí milí poddaní! Že jste mne za svého krále zvolili, uznávámť to za dobrodiní; nebo tím způsobem skrze vás šťasten učiněn jsem. Avšak i vy skrze mne štěstí svého dojíti musíte. V této hoře jest skryto bohatství preveliké již od dávných let, a pro vás toliko uloženo bylo; avšak na ten způsob a s tou vejhradou, že k němu jiný přístupu míti nebude, jedině ten, kterýž by od Rybrcola tři zlatá pera přinesl. A k tomuť byl jsem já toliko ustanoven. - Já jsem se podrobil těm nesnázem, nad

kterýmiž byste ztrnuli, kdybych vám je nyní vypravovati měl. Můj život byl množstvíkrát v nebezpečnosti a musil jsem všechny nesnáze podniknouti, jen abych zaklenému Rybrcolovi pomohl a jakýmž takýmž způsobem s hlavy jeho tři zlatá pera dostal. Tu nyní můžete na ně pohleděti! Jejich mocí tato skála se otevře a všechny své poklady k pohodlí našemu propůjčí. Tiši tedy buďte a na div, kterýž se stane, bedlivý pozor dejte!“

Všickni zůstali státi jako zdřevěnělí a žádný ani sebou nehnul, dávajíce pozor, co se dítí bude.

Rudolf, vzav tři zlatá pera do pravé ruky, jimi napřed země se dotkl - v tom okamžení země se přenáramně zatřásla, jako by se rozsednouti chtěla - pak přistoupil ke skále a když na ni po prvé udeřil, strhlo se vnitř veliké bouření a povětří sírou a smolou zapáchalo. Po druhé dotkl se skály svým peřím a spěšně na dva kroky ustoupil. V tu chvíli veliký kus skály jako dům do země se propadl a krásné, z ryzího zlata a stříbra vypjaté klenutí před nimi stálo. - Člověk sotva sobě pomyslití může, jak předražené a překrásné věci tu byly. Rozličné zlaté nádoby a figury lidské i hovad a zvíře i celí stromové ze zlata vyrostlí v tomto pokladu stáli. Po stěnách pak viseli drazí kamenové, jako diamanty, rubíny, smaragdy v rozličné velikosti, a jako hvězdy na nebi se třpytili. Mimoto na zemi, samými drahými kameny vykládané, leželi sudové a truhly, malými i velikými dukáty naplněné.

„Nyní pojdte,“ pravil Rudolf k zástupu, „a nabeřte sobě, jak mnoho potřebí máte a unéstí můžete; ten poklad jest váš a což kdo odnese, žádnému skrze to újma se nestane.“

Sotva to dopověděl, hned všickni vesměs jako ostnem bodeni běželi a co kdo mohl, napořád bral a žádný odtud dříve nevyšel, dokud sobě těch drahých věcí a peněz dobře na záda nenaložil.

„Šťastní-li nyní budete, měšťané,“ tázal se jich král Rudolf, „když zlata, stříbra a peněz hojnost máte, o kteréž jste prve tak velikou starost měli?“

„Teď jsme šťastní,“ zvolali všickni; „zdráv buď náš král Rudolf! Bůh mu dej zdraví a dlouhé panování!“

„Ne mně, ale tomuto slavnému králi Holdekronovi, jehož na Krkonošských horách Rybrcolem nazývali, máte za své štěstí co děkovati; jemu toliko všecka chvála a čest přísluší.“

Tu opět všickni zvolali: „Zdráv buď král Holdekron!“ a jemu štěstí a požehnání vinšovali.

Král Rudolf vzal zase zlatá peří do rukou a když všickni ze zlatého klenutí vyšli, země se jím dotkl; tu opět velice zahřmělo a poklad sám od sebe se zarovnal.

„Nyní navraťme se zase do našeho města,“ pravil Rudolf, „a budeme slaviti ten den, na kterýž naše štěstí se počíná, a nechť každý jest vesel podle své libosti.“

Nato ihned král Rudolf a král Holdekron sedli do svého vozu a veškeren lid je provázel, až do města zpátky přijeli. Po celém městě byly veliké radovánky, královští hodové celých čtrnácte dní trvali a tak slavní byli, že o ničemž lepším, co svět stojí, žádný člověk povídati neslyšel.

Po této slavnosti král Rudolf všecky vzácné hosti od sebe propustil a vojsko cizí hojnými i drahými dary obdařiv, nazpátek do vlasti jejich je poslal. Ale krále Holdekrona musil na nějaký čas navštívit, kdež opět ke cti Rudolfově veliké slavnosti držány byly. Tu mezi sebou tito dva mladí králové učinili ustavičný pokoj, kterýž také vždy ve svornosti a v přátelstvu zachovali; a poddaní, pod mírným panováním jejich majíce všeho zboží i peněz v hojnosti, šťastně živi byli a krále své oslavovali.